

SUNUŞ YAZISI

ICOMOS Türkiye Bülteni Editörleri ve Yayın Kurulu olarak, yılda dört kez yayınlanması planlanan bültenin “2024-Güz” dönemine denk gelen ilk sayısını sizlerle paylaştığımız için mutlu ve heyecanlıyız. ICOMOS Türkiye üyelerinin değerli katkılarıyla hazırlanan bu bültenin, üyelerimiz arasındaki iletişimi güçlendirirken Türkiye’nin mimari, kentsel, kırsal, arkeolojik ve doğal koruma alanındaki önemli gelişmelerin paylaşıldığı bir platform olmasını hedefliyoruz. ICOMOS Türkiye Bülteni’nin diğer amaçları şöyle sıralanabilir:

- Güncel bilimsel ve mesleki etkinliklerin duyurusunu veya sonuçlarını paylaşmak,
- ICOMOS Merkez’in ve ICOMOS uluslararası ve ulusal bilimsel komitelerinin çalışmaları ve etkinlikleri hakkında bilgi paylaşmak,
- Üyelerin içinde bulundukları koruma alanındaki proje, araştırma veya uygulamalar ile ilgili bilgileri paylaşmak,
- Üyelerin katkılarıyla tehdit altındaki kültürel miras öğeleriyle ilgili haberleri paylaşmak,
- Mimari ve kentsel koruma alanındaki olumlu örnekleri ve gelişmeleri paylaşmak.

Bu ilk sayı, bültenin ICOMOS Türkiye’nin yeni bir iletişim platformu olması hedefine uygun olarak birçok üyemizin katkılarıyla oluştu. Bültene öncelikle çok yakın zamanda kaybettiğimiz üyemiz Prof. Dr. Yüksel Dinçer hocamızı anma bölümüyle başladık. Bunu takiben ilerleyen sayfalarda, arkeolojik alanlardan modern mirasın korunmasına, mimari koruma ile ilgili yapılan etkinliklerden üyelerimizin korumada güncel konularla ilgili bazı paylaşımlarına kadar çeşitli konularda haberler, duyurular ve fikirler yer alıyor.

Ayrıca bu sayı, 7 Aralık 2024 tarihinde yapılacak olan ICOMOS Türkiye Genel Kurulundan önce yayınlanacak olması ve gündemde olan konularla ilgili bir fikir oluşturması açısından da değerli.

Bültenin bu ilk sayısını sonraki sayılar için bir öneri olarak görerek görüşlerinizi bizlerle paylaşmanızı ve bültenin gelişimine ve evrimine katkıda bulunmanızı, ve herşeyden önemlisi bülteni keyifle okumanızı dileriz.

Bu sayıya yazılarıyla katkıda bulunan üyelerimiz

A. Güliz Bilgin Altınöz, Asil Yaman, Barış Altan, Can Binan, Deniz Özkut, Duygu Ergenç, Elif Özlem Oral Aydın, Elvan Altan, Esra Ekşi Balcı, Esra Kudde, Eti Akyüz Levi, Figen Kıvılcım Çorakbaş, Gülsün Tanyeli, İpek Durukan, Koray Güler, Merve Çalışkan, Neslihan Dostoğlu, Nisa Semiz, Nurdan Kuban, Özgün Özçakır, Pınar Aykaç, Umut Almaç, Yıldız Salman, Yiğit Ozar, Zeynep Gül Ünal ve Zeynep Uzun Aktaş’a çok teşekkür ederiz.

ICOMOS Türkiye Bülteni’ni okuyanların ve katkıda bulunanlarının çok olması dileklerimizle.

Figen Kıvılcım Çorakbaş, Mert Nezih Rifaioğlu

ICOMOS Türkiye Bülteni Editörleri

ULUSLARARASI ANITLAR VE SITLER KONSEYİ
ICOMOS - TÜRKİYE

INTERNATIONAL COUNCIL ON MONUMENTS AND SITES
ICOMOS - TURKEY

ICOMOS TÜRKİYE MİLLİ KOMİTESİ 2024 YILI OLAĞAN GENEL KURULU
7 Aralık 2024, Cumartesi – İTÜ Taşkışla 109 Numaralı Salon, İstanbul.

PROGRAM
13.00 Toplanma / Kayıt

13.30 – 15.00 GENEL KURUL
13.30 - 14.00
Faaliyet Raporunun ve Bütçenin Sunulması
Yeni Üyelerin Tanıtımı
14.00 - 14.45
Dilek ve Öneriler
14.45 - 15.00
Çay / Kahve Molası

15.00 – 17.00 PANEL
60. Yılında Venedik Tüzüğü’nü Yeniden Düşünmek:
Eleştirel Yaklaşımlar ve Güncel Zorluklar
Moderatör: Doç. Dr. Umut ALMAÇ
15.00 - 15.30
Prof. Dr. Zeynep AHUNBAY
Venedik Tüzüğü’nün Türkiye’deki koruma çalışmalarına etkisi ve uygulamada karşılaşılan zorluklar
15.30 - 16.00
Prof. Dr. Can BİNAN
Mimari koruma alanında 1964 Venedik Tüzüğü’ne ulaşan tartışmanın satır araları üzerinden bir okuma
16.00 – 16.30
Doç. Dr. Pınar AYKAÇ
Venedik Tüzüğü’nün 60. yılında kültürel mirası insan hakları ve müşterekler üzerinden yeniden düşünmek
16.30 – 17.00
Sorular / Kapanış

Çok eski bir dost ...

Ancak, bir akademisyeni hatırlamanın sadece yazıp çizdikleri ve yaptıkları ile olamayacağını unutmamalı, insan sevgisi, ufuk açıcı olmak, bir konuya çok farklı açılardan bakabilme becerisi, mesleki heyecanını aktarma isteği, genç insanları yönlendirme kabiliyeti, değerli dostum Yüksel'in özelliklerinden sadece birkaçı idi.

Dostluklar ne kadar uzun olursa o kadar hayatınızın ve sizin bir parçanız olur ve gidişleri kabullenemezsiniz ve ilk gençlik yıllarında başlayan dostluklar araya boşluklar girse de hep devam eder, kanımca bu da bir boşluk. Birlikte geçen neredeyse bir ömür içinde, başlangıçta kısa pantolonla oynarken geçen yıllar ve karşılıklı olarak acı, tatlı biriken anılar ve en yakın olduklarımızın dahi bilmediği sırlar, birlikte çekilen sıkıntılar, derin arkadaşlıkların yapı taşlarını oluşturur ve hiçbir tartışma, kavga hatta ölüm bunu bozamaz. Koruma alanındaki varlığı çok önemli idi, aldığı tüm görevlerde ve içinde bulunduğu çalışmalarda gayretlerine tüm dostları ve meslektaşları şahit olduk. Ulusal ve uluslararası alanda ICOMOS için son ana kadar gösterdiği çabayı izlemek dahi bu alandaki katkısını anlamak için yeterli idi.

Yüksel Dinçer, çok özel bir ruh, her daim özgür, heyecanlı, her şeye meydan okuyan ve duygusal bir insandı. Uzun yolculukların, birlikte gerçekleştirilen çalışmaların ve sohbetlerin anıları, her vesile ile hatırlanarak ve anlatılarak yaşayacak.

Yükseldiği yerde huzur içinde olsun...

ANMA

Prof. Dr. Yüksel Dinçer İçin...

Can Şakir Binan

Çok iyi bir akademisyen, iyi bir mimar ve plançı, bir meslektaş, koruma alanının gönüllüsü, iyi bir Galatasaraylı ve çok eski bir dost ...

İlkokul sonrasında 1968 yılında Galatasaray Lisesinde başlayan eğitimi, 1977-1980 İDMMA dönemi, sonrasında Yüksek lisans, Doktora ve devamında gelen Akademik hayat Yüksel Dinçer'in verimli yaşamının yapı taşlarını oluşturdu. Görev yaptığı Yıldız Teknik Üniversitesi ve Galatasaray Üniversitelerine önemli katkılar sağladı. Akademik yaşamı yanında mesleki uygulamaları ile değerli üretimler gerçekleştirdi.

Yüksel, akademik birikim ve becerisini büyük bir coşkuyla çevresiyle paylaşırdı.

ICOMOS Türkiye Milli Komite'sinin 17-19 Şubat 2012 tarihlerinde Nevşehir'de gerçekleştirdiği toplantılara o ön ayak oldu. Kurumsal iş birliğinin gerekliliğini, Kültür ve Turizm, Çevre ve Şehircilik, ve Orman Bakanlıkları'nın uhdesindeki yetkilerin tek bir çatı altında toplanarak korunmanın eşgüdüm içinde sağlanmasını savundu. Yönetim, politika ve ekonomi açısından rasyonel bir alan yönetimi yapılanması oluşturulmasının gerekliliğini sürekli dile getirdi. Öte yandan, bölgedeki yerel özelliklere dikkat çekmeye, eksik ve gereksinimleri saptamaya odaklandı. Tüm koruma eylemleri için uzman ve gelişmiş işgücü ihtiyacını bitimsizce vurgulamaktan usanmadı. Yerel yönetimlerin sıkıntı ve sorunlarını duyurmak, bölge için yaşamsal önemde olan turizm sektöründeki tüm aktörlerle konuşma

Yüksel Dinçer için: *Gülsün Tanyeli*

ICOMOS ve YTÜ çevresinden tanışıklığımız olmakla birlikte, Yüksel ile yaklaşık 20 yıl kadar önce yollarımız kesişti. İkimiz de daha önce farklı bölgelerde koruma kurulu üyeliğinde bulunmuştuk. Onun isteyerek benim biraz tesadüfi, 2004 yılı sonundan itibaren Nevşehir Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu'na atanmamız gerçekleşti. İlk toplantıya gitmeden aradı ve "sabah seni alırım" dedi. Sonrasında sekiz yıl boyunca neredeyse aralıksız her toplantı seferimizde bunu tekrarladı. Bu görev süresince biz ikimiz devamlılık gösterirken diğer üyelere değişiklikler oldu. Yeni üyeler atandığında başkan olarak masada uzlaşmanın önemine ve kararların oybirliğiyle alınmasına yönelik görüşlerini aktardığı toplantılar dışında kurul toplantı odasının kapısını hep açık tuttuk.

Tüm koruma eylemleri için uzman ve gelişmiş işgücü ihtiyacını bitimsizce vurgulamaktan usanmadı.

zorunluluğuna inandı. Bu amaçla bir tür arabulucu olarak çalışmayı görevi bildi. Dahası, bu zorlu ve hatta nankör işi zaman zaman büyük bir sevgi ve özveriyle üstlendi.

Bölgeyi çok severdi. Ne var ki, yerel dinamiklerin de etkisiyle 2012 sonunda görevimiz sonlandırıldı. Yine de son günlerine dek ICOMOS CIVVIH Tarihi Şehirler ve Kırsal Yerleşmeler Çalışma Grubu Toplantısı'nın Mustafapaşa - Ürgüp'te gerçekleşmesi için uğraş verdi.

Yüksel, akademik birikim ve becerisini büyük bir coşkuyla çevresiyle paylaşırdı. Gerçek bir dost ve arkadaştı. Sedası daim olsun...

ICOMOS TÜRKİYE'DEN HABERLER

ICOMOS CIVVIH Uluslararası Bilimsel Komitesi Genel Kurulu Kapadokya Toplantısı

Eti Akyüz Levi

Yüksel Dinçer ve CIVVIH Başkanı Paula Cordeiro tarafından organize edilen ICOMOS-CIVVIH Kapadokya Toplantısı, 5-8 Eylül 2024 tarihleri arasında Nevşehir'in Sinassos (Mustafapaşa) yerleşiminde Kapadokya Üniversitesi'nin ev sahipliğinde gerçekleşti. Toplantı, «Akdeniz tarihi kırsal ve kentsel yerleşimlerinde iklim değişikliği» konulu bilimsel sempozyum, CIVVIH yıllık genel kurul toplantısı ve teknik geziler olarak şekillendi. Kapadokya Toplantısı'na 25 farklı ülkeden 55 kişi yüz yüze, 10 farklı ülkeden 14 kişi çevrimiçi olarak katıldı.

Organizasyona yerelden Yüksel Hoca'nın görevlendirdiği, Kapadokya Üniversitesi hocaları Ayfer ve Mevlüt Coşkun da katkı koydular.

Açılıшта ICOMOS Türkiye Başkanı Umut Almaç'ın toplantıya katılamaması nedeni ile bu görevle onurlandırılan Eti Akyüz Levi, Yüksel Dinçer adına Nuran Zeren Gülersoy, CIVVIH Başkanı Paula Cordeiro, Ürgüp Belediye Başkanı ve Kapadokya Üniversitesi rektörü konuşma yaptılar. Ardından Mevlüt Coşkun "Sinassos" sunumunu gerçekleştirdi.

Sempozyum, açılış konuşmaları dışında **Doğa, Kültür ve Kentsel-Kırsal alanlar, tehdit ve riskler ile Venedik Tüzüğü'nün 60. Yılı** temaları altında beş oturum şeklinde yapıldı. En önemli evrensel sorun olan iklim değişikliğinin etkileri çeşitli ülkeler üzerinden örneklenildi. Venedik Tüzüğü'nün 60. Yılı konusunda, süreçte Dünyadaki ve koruma yaklaşımlarındaki büyük değişikliklere işaret edildi. Sempozyuma ICOMOS Türkiye üyelerinden Zeynep Gül Ünal, Ege Yıldırım ve Aynur Çiftçi sunumlarıyla katkı sağladılar.

Yüksel Hoca'ya Veda: İklim Değişikliği ve Koruma İçin Anlamlı Bir Toplantı

Toplantının sonunda CIVVIH grubu olarak sağlık sorunlarına karşın büyük bir heyecanla her konu ile ilgilenen Yüksel Hoca'ya bu güzel etkinlik için teşekkürlerimizi, selamlarımızı, sevgilerimizi ve en iyi dileklerimizi İclal Hoca aracılığı ile ilettik. Ama ne yazık ki, Yüksel Hoca'yı bir hafta sonrasında kaybettik. Kendisini saygı ve rahmetle anıyorum. Nur içinde yatsın. Anılarımızda daima yaşayacak.

Alan Başkanlığı ve UNESCO Türkiye Milli Komisyonu iş birliği ile 13-14 Eylül 2024 tarihlerinde Kapadokya Alan Başkanlığı'nın Yatırım Programında Yer Alan Projelerin ve Kapadokya İçin Simgeleşmiş Peribacalarının Korunması, Kaya Kopması ve Şapka Düşmesi Riskinin Önlenmesine Yönelik Uygulama ve Müdahale Yöntemlerine ilişkin “İstişare ve Değerlendirme Toplantısı”

Can Binan, Duygu Ergenç, İpek Durukan

Kapadokya Alan Başkanlığının Yatırım Programında Yer Alan Projelerin ve Kapadokya İçin Simgeleşmiş Peribacalarının Korunması, Kaya Kopması ve Şapka Düşmesi Riskinin Önlenmesine Yönelik Uygulama ve Müdahale Yöntemlerine ilişkin toplantının ilk günü Kapadokya Alan Başkanlığı binasında gerçekleşmiştir. Toplantıya Alan Başkanı Birol İnceciköz ve yardımcılarının yanı sıra Alan Başkanlığının ilgili birimleri, ilçe belediye başkanları, kurum temsilcileri ve UNESCO Milli Komisyonu başkan vekili, UNESCO Milli Komisyonu temsilcisi, ICOMOS temsilcileri, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Aksaray Üniversitesi, Abdullah Gül Üniversitesi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, AFAD, Jeoloji Mühendisleri Odası temsilcileri ile diğer yerel paydaşlardan oluşan bir grup katılım göstermiştir.

Toplantıda Kapadokya Paşabağları'nda Aziz Simeon Kilisesi'nin önünde bulunan ve boynu oldukça incelendiği için şapkası düşmek üzere olan bir peribacasının şapkasının uygun yöntemlerle ankrajlanması veya düşmesini beklemeden alıp uygun bir yere yerleştirilmesi gibi iki öneri iletilmiş ve katılımcıların görüş ve önerileri sorulmuştur. Katılımcıların çoğunluğu kaya kopmalarının ve aşınmaların peribacalarının oluşumu kadar doğal bir süreç olduğunu, müdahale etmenin gereksiz olduğunu belirtmişlerdir. Buna karşın Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürü ve Kapadokya Alan Başkanı

Birol İnceciköz, riskin sadece doğal miras bozulması olmadığını, düşen kayanın Aziz Simeon Kilisesi'ne ve bölgede gezen turistlere zarar verebileceğini belirtmiştir. Katılımcılara doğal etkenlerle tahrip olan peribacasının şapkasının düşme açısının da mühendislik jeolojisi metodlarıyla kolayca hesaplanabileceği ifade edilmiştir. Tartışmalar sonucunda bu kısmın sökülerek aşağıya indirilmesinin uygun olmadığı, oluşumun kendi doğal süreci içinde kalması fikri ön plana çıkmıştır.

İkinci olarak, Göreme Açık Hava Müzesi'nde bulunan kaya içi kiliselerinden bir bölümünün üst kısmında 2000'li yıllarda yapılan uygulamanın hâlihazır bozulma durumu gündeme gelmiştir. Azize Barbara Şapeli'ndeki önceki müdahalenin yetersiz olduğu ve çatlaklardan giren yağmur suyunun girdiği içerdeki fresklere zarar verdiği belirtilmiştir. Şapelin dışarıdan çekilmiş fotoğrafları ve kaplama (capping) sıvasının altında örgü (mesh) tuğla ve taş ile örüldüğü görüntüler gösterilmiştir. Özellikle etek kısımlarından hızla bozulmakta olan bu kaplama uygulamasının hataları tartışılmış ve bu soruna dair, Şapelin taşı olan tüfe uygun koruma ve konsolidasyon önerileri katılımcılar tarafından sunulmuştur. Jeolog katılımcılar tarafından söz konusu kayaçların geçirimsiz olduğu, suyun kiliselerin bünyesine çatlaklar vasıtasıyla girdiği belirtilerek bu tür bir kaplama uygulamasının gereksiz olduğu ve bunun yerine çatlaklar üzerinde gerekli önlemlerin alınmasının yeterli olacağı ifade edilmiştir. Son olarak, Alan Başkanlığınca hazırlatılan ve yatırım programında yer alan Göreme Açık Hava Müzesinin yeni çift girişli proje önerisi gündeme gelmiştir. Karşılama alanı düzenlemesinin vaziyet planı ölçeğinde temel yaklaşımlarının ve kısmi olarak mimarisinin yer aldığı sunumun kapsamlı bir değerlendirme yapmak için yeterli olmadığı, ana kararlar doğru olsa bile projenin uygun bulunmadığı vurgulanmıştır. ICOMOS temsilcisi üyelerin de görüşleri ile üstün evrensel değerler taşıyan bölgenin projelendirmesi ve uygulamasının titizlikle yapılmasının gerektiği belirtilmiştir.

Bu toplantı kapsamında, Kapadokya alan başkanı Birol İnceciköz Kapadokya bölgesi Dünya Miras alanında bir dizi sınır değişikliği ve tampon bölge ihdas konusunda çalışıldığını ifade etmiştir.

İzmir'den Dünyaya: Gençler Kültürel Miras için Bir Arada

İzmir'de 8-21 Eylül tarihleri arasında, 7 farklı ülkeden 13 gencin katılımıyla gerçekleşen proje; kültürel mirasın korunması konusunda farkındalığı artırmak için gençler arasında bir ağ oluşturmayı, İzmir'in Tarihi Liman Kenti'nin değerlerini koruma bilincine katkı sağlayarak bu konudaki farkındalığı yükseltmeyi, ve gençler arasında işbirlikçi faaliyetler yoluyla bilgi paylaşımı ve alışverişinde bulunmayı hedeflemiştir. 9 Eylül 2024 tarihinde "Dünya'dan İzmir'e Kültürel Miras" adlı açılış sunumları gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara Dünya Mirası kavramı, Türkiye'deki Dünya Miras Alanları, Dünya Miras Gönüllüleri İnisiyatifi, İzmir'in Kültürel Mirasına ilişkin sunumlar yapılmıştır. İngilizce olarak gerçekleştirilen sunumda ICOMOS Türkiye'yi temsilen Merve Çalışkan 'World Heritage' ve 'World Heritage of Türkiye' üzerine bir sunum gerçekleştirmiştir. Proje süresince saha gezileri, arkeolojik kazılara katılım, İzmir'in diğer Dünya Miras Alanlarına ziyaret, somut olmayan kültürel mirasa ilişkin etkinlikler ve sosyal medya kullanımı ile genç gönüllük ağının oluşturulmasına yönelik birçok farklı etkinlik yapılmıştır.

İzmir Tarihi Liman Kenti Dünya Miras Gönüllüleri Projesi 8-21 Eylül, 2024

Merve Çalışkan

İzmir UNESCO Dünya Miras Girişimi (World Heritage Volunteers), UNESCO Dünya Mirası Eğitim Programı çerçevesinde, Uluslararası Gönüllü Hizmet Koordinasyon Komitesi (CCIVS) ile iş birliği içinde 2008 yılında başlatılmıştır. 2023 yılından itibaren proje çağrılarını "Mirasın Geleceği için Çalışmak" temasıyla duyurmuştur. Dünya Miras Listesi yolunda çalışmalar yürüten İzmir Tarihi Liman Kenti Alan Başkanlığı uzmanları tarafından hazırlanan "Mirasın Geleceği için Gençlik Örgütlenmesi" adlı proje ile başvuru gerçekleştirilmiştir. Söz konusu proje başvurusu, 2022 yılından beri üçüncü kez kabul almasıyla, 2024 yılında Türkiye'den kabul alan tek proje olma özelliğini taşımaktadır.

ICOMOS Türkiye Kent Buluşmaları 1: Ankara

A. Güliz Bilgin Altınöz

Türkiye'nin farklı bölgelerinde yaşayan üyelerimizle iletişimi arttırmak ve o bölgelerdeki kültürel mirasın korunmasına ilişkin konu ve sorunları daha yakından takip etmek amacıyla ICOMOS Türkiye Milli Komitesi ve Yönetim Kurulu toplantılarının zaman zaman farklı şehirlerde yapılmasına; toplantı sonrasında da 'ICOMOS Türkiye Kent Buluşmaları' adı altında bir dizi etkinlik düzenleyerek hem ICOMOS Türkiye'yle hem de bölgenin koruma gündemiyle ilgili görüş ve önerileri paylaşmak ve hep birlikte tartışmak üzere o bölgede yaşayan üyelerimizle bir araya gelinmesine karar verilmişti.

Bu doğrultuda, ICOMOS Türkiye Kent Buluşmaları'nın ilki 5-6 Ekim 2024 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirildi. Üyelerimizden Prof. Dr. Güliz Bilgin Altınöz'ün başkanlığında Gökhan Okumuş, S. Cansu Ekici Üner, Merve Öztürk, E. Miray Kısaer Koca, Meltem Çetiner, Filiz Diri Akyıldız, Emine Çiğdem Asrav, Duygu Ergenç, Özgün Özçakır ve Pınar Aykaç Leidholm'un yer aldığı organizasyon komitesi tarafından düzenlenen 'ICOMOS Türkiye Kent Buluşmaları 1: Ankara' dört bölümden oluştu:

1. ICOMOS Milli Komitesi Toplantısı

ICOMOS Türkiye Yönetim Kurulu ve Milli Komitesi'nin Ekim ayı toplantısı 5 Ekim 2024 Cumartesi günü 13:00-15:30 saatleri arasında ODTÜ TAÇDAM Arkeoloji Müzesi'nde yapıldı.

2. Üye Buluşması 1 | Ankara

Üyelerimizi Dinliyoruz:

ICOMOS Türkiye ve Koruma Gündemine İlişkin Değerlendirmeler, Öneriler, Beklentiler...

5 Ekim 2024 Cumartesi günü 16:00-18:30 saatleri arasında, başta toplantının yapıldığı şehir -yani Ankara- olmak üzere yakın çevreden ya da o sırada Ankara'da olan başka şehirlerden katılmak isteyen tüm üyelere açık bir forum gerçekleştirildi. Bu buluşmanın amacı üyelerimizin birbirlerini tanıyacağı, dinleyeceği, birlikte tartışacağı bir ortam oluşturmak; ICOMOS'a aidiyetlerinin güçlenmesine katkı sağlamaktır.

ICOMOS TÜRKİYE
KENT BULUŞMALARI | 1

KORUMA GÜNDEMİ | ANKARA
"BAŞKENTİ | BAŞKENTTE KORUMA"

5 EKİM 2024

ÜYE BULUŞMASI
16.00-18.00 (ODTÜ TAÇDAM ARKEOLOJİ MÜZESİ)

ÜYELERİMİZİ DİNLİYORUZ: ICOMOS TÜRKİYE
VE KORUMA GÜNDEMİNE İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELER,
ÖNERİLER, BEKLENTİLER...

AKŞAM YEMEĞİ
19.00 (ODTÜ TEKNOKENT)

6 EKİM 2024

TEMATİK KENT GEZİSİ
09.30-12.00

(ULUS MEYDANI | ROMA YOLU VE HÜKÜMET MEYDANI
| HACI BAYRAM MEYDANI, HACI BAYRAM CAMII
VE AUGUSTUS TAPINAĞI | ROMA TİYATROSU - KALE)

ÖĞLE YEMEĞİ
12.00-14.00

AÇIK KATILIMLI TOPLANTI - TARTIŞMA
14.00-18.00 (MD1927-Cinnah 19)

KAPANIŞ
18.30

ICOMOS Türkiye
Kent Buluşmaları
Ankara'da Başladı

ODTÜ TAÇDAM Arkeoloji Müzesi'nde gerçekleştirilen üye buluşmasına ICOMOS Türkiye Milli Komitesi ve Yönetim Kurulu ile Ankara'dan çok sayıda üyemiz katıldı. Bunun yanı sıra Karabük, Hatay, Bursa gibi diğer illerden de katılım oldu. Buluşmaya öncelikle, yakın zamanda ölüm yıldönümleri olan, ICOMOS ve Ankara için çok değerli, sevgili Cevat Erder ve Emre Madran Hocalarımız ile çok yakında kaybettiğimiz ICOMOS'un çok değerli üyesi sevgili Yüksel Dinçer Hocamız anılarak başlandı.

Ardından gerçekleştirilen forumda üyelerimiz Türkiye'nin koruma gündemine paralel olarak ICOMOS Türkiye ile ilgili görüş, öneri, beklenti ve eleştirilerini paylaştılar.

Bu toplantının sonunda, isteyen tüm ICOMOS Türkiye üyelerimizin katıldığı bir akşam yemeği düzenlendi.

3. Tematik Kent Gezi

Toplantının 2. günü kentin kültürel mirasını ve koruma sorunlarını ve olanaklarını tartışmaya odaklanıldı. 2. günkü etkinlikler ICOMOS Türkiye üyelerinin yanı sıra kentin kültürel mirasını çalışan, araştıran tüm uzmanların ve konuyla ilgili tüm paydaşların katılımına açıldı.

Ankara buluşması için belirlenmiş olan “Başkenti | Başkentte Koruma” teması çerçevesinde 6 Ekim 2024 Pazar günü 09:00-12:30 saatleri arasında ‘Tematik Kent Gezisi’nde Başkent Ankara’da kentin tarihsel katmanlaşmasının önemli izlerini taşıyan, Başkent olmanın getirdiği politik ve ideolojik etkilere paralel olarak farklı müdahalelere maruz kalan Ulus Meydanı, Roma Yolu ve Hükümet Meydanı, Hacı Bayram Meydanı, Hacı Bayram Camii ve Augustus Tapınağı, Roma Tiyatrosu ve Ankara Kalesi yerinde incelendi.

ICOMOS Türkiye Kent Buluşmaları: Ankara’da ‘Başkenti Koruma’ Teması Ele Alındı

4. Açık Katılımlı Toplantı

Koruma Gündemi 1 | Ankara:

“Başkenti | Başkentte Koruma”

Kent gezisinin ardından, “Koruma Gündemi 1 | Ankara: Başkenti | Başkentte Koruma” teması ile açık katılımlı bir toplantı gerçekleştirildi. Ankara’nın önemli modern miras yapılarından biri olan Cinnah 19’da yer alan Mimarlar Derneği 1927’nin ev sahipliğinde 6 Ekim 2024 Pazar günü 14:00-18:00 saatleri arasında yapılan toplantıya ICOMOS Türkiye üyeleri, yerel yönetim temsilcileri ve Ankaralılar katıldı. Öncelikle üyelerimiz A. Güliz Bilgin Altınöz, E. Miray Kısaer Koca, Elif Selena Ayhan Koçyiğit, Özgün Özçakır ve genç meslektaşımız Zeynep Buket Üstün tarafından “Başkenti | Başkentte Koruma: Ankyra’dan Ankara’ya Çok Katmanlı Bir Anadolu Kenti” başlıklı sunum yapıldı.

Sunumların ardından, Başkent olmanın getirdiği sembolik, politik ve ideolojik etkilerle birlikte çok katmanlı bir kent olarak Ankara’yı korumanın ve Ankara’da korumanın farklı boyutları tüm katılımcılar tarafından tartışıldı ve değerlendirildi. ICOMOS Türkiye Ankara buluşması kapanış kokteyliyle son buldu.

Üyelerimiz arasındaki iletişimi arttırmayı, bölgesel sorunları yerinde ve birlikte tartışmayı amaçlayan ‘ICOMOS Türkiye Kent Buluşmaları’nın ilki olan Ankara Buluşması’nda Türkiye’nin koruma gündemi ve ICOMOS Türkiye’nin çalışmalarıyla ilgili görüşler paylaşıldı; çok değerli öneriler ve yapıcı eleştiriler dile getirildi. ICOMOS Türkiye Ankara Buluşması katılan tüm üyelerimizin olumlu değerlendirmeleriyle ve farklı şehirlerde de benzer toplantıların düzenli olarak yapılması dilekleriyle sona erdi.

Antakya Tarihi Kent Merkezi KAİP Revizyonu Değerlendirme Toplantıları

Umut Almaç, Koray Güler

ICOMOS Türkiye Milli Komitesi, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nca hazırlanan ve askıya çıkartılan Antakya Tarihi Kent Merkezi 1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı ve 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı ile ilgili olarak depremin hemen ardından 1 Mart 2023'te kamuoyu ile paylaştığı "Kültür Varlıkları ve Deprem: Görüş, Değerlendirme ve Öneriler" metnini temel alarak ilgili planlar hakkında ilkesel bir görüş yazısı hazırlamış ve 01.08.2024 tarihinde ICOMOS Türkiye web sitesi üzerinden yayınlamıştır.

(<http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTRtro608795001722457653.pdf>).

Söz konusu görüş yazısı üzerine T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından Antakya gündemiyle gerçekleştirilen toplantılara ICOMOS Türkiye de davet edilmiştir. Bunun üzerine ICOMOS Türkiye, ilki 08.08.2024 tarihinde Antakya'da ve ikincisi 20.08.2024 tarihinde Ankara'da olmak üzere Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nce organize edilen değerlendirme toplantılarına katılmıştır. Milli Komitemizi ilk toplantıda Umut Almaç, ikincisinde ise Umut Almaç, Koray Güler, A. Güliz Bilgin Altınöz, Zeynep Gül Ünal ve Ege Yıldırım temsil etmiştir. Bakanlık temsilcileri ile birlikte planın hazırlanmasında rol oynayan aktörlerin hazır bulunduğu toplantılarda, katılımcılar planla ilgili itiraz gerekçelerini sunmuşlardır.

ICOMOS ICORP Türkiye'nin Kahramanmaraş'ta düzenlediği "Kültür Varlıklarına Yönelik Afet Risklerinin Yönetimi Etkin İyileştirme İçin Acil Durum Hazırlığı ve Müdahale Eğitimi" Etkinliği

Zeynep Gül Ünal

ICOMOS ICORP Türkiye Risklere Hazırlık Bilimsel Komitesi 6 Şubat 2023 tarihinde saat 4:17'de meydana gelen ilk depremden birkaç dakika sonra gelen alarm ile kentsel arama kurtarma çalışmaları için bölgeye hareket eden GEA Arama Kurtarma grubunda yer alan üyeleri ile acil müdahale sürecine dahil olmuştur. ICOMOS ICORP Türkiye Bilimsel Komitesi'nin GEA Arama Kurtarma Grubu içinde de gönüllü olarak görev alan 6 üyesi öncelikle İskenderun ve Antakya'da insani arama kurtarma çalışmalarına katılmış ve aynı zamanda hasar gören tarihi yapılara ilişkin ilk durum bilgilerini de Kültür Bakanlığının ilgili birimleri ve ICOMOS Türkiye'de oluşturulan acil durum izleme ekibi ile paylaşmıştır. İstanbul ve Ankara'da bulunan üyeleri ise sahadaki ekibe destek sağlamıştır.

ICOMOS ICORP Türkiye: Deprem Sonrası Kültürel Mirasın Korunmasında

ICOMOS ICORP Türkiye üyeleri afet bölgesinde acil müdahale evresinde T.C. Kültür Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, T.C. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı - AFAD, Hatay İl Jandarma Komutanlığı, Antakya İl Kültür Müdürlüğü, Yıldız Teknik Üniversitesi gibi kurumların desteğinde insansız hava araçları ile

hasar belgeleme, durum analizi çalışmalarını gerçekleştirmiştir. Söz konusu çalışmalar Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü ile paylaşılmıştır. ICOMOS ICORP Türkiye bölgedeki kültür mirasının korunması ve risk yönetimi kapsamındaki çalışmalarını acil durumdan erken evre iyileştirme evresine geçiş aşamalarında da devam ettirmiş, 2-6 Temmuz 2024 tarihleri arasında “Kültürel Mirası Etkileyen Afetlerin Yönetimi: Etkin İyileştirme İçin Acil Durum Müdahale Planlaması” başlıklı bir çalıştay düzenlemiştir. Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı T.C. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) ve Dünya Anıtlar Fonu (WMF) desteği ile Kahramanmaraş'ta düzenlenen etkinliğe ICOMOS Uluslararası Başkanı Teresa Patricio ve ICOMOS Türkiye Başkanı ve ICORP Türkiye üyesi Umut Almaç yerinde katılım ve

katkı sağlamışlardır. Etkinliğe ICOMOS Türkiye üyelerinden A. Güliz Bilgin Altınöz, Mert Nezih Rifaioğlu, Meltem Vatan, Görün Arun, Mehmet Ünal sunumlarıyla katkı sağlamışlardır. ICORP Türkiye üyelerinin afet bölgesindeki çalışmaları devam etmektedir.

Bursa'nın UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde 10. Yılı

Ayrıca, yine Bursa Alan Başkanlığı'nın koordinatörlüğünde 10. yıldönümüne özel olarak, Bursa Uludağ Üniversitesi Mimarlık Fakültesi ile Bursa Teknik Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi öğrencileri arasında, UNESCO Dünya Mirası Alanlarında çekilecek fotoğraflara yönelik “Bursa'nın Yaşayan UNESCO Dünya Mirası Alanları: Objektiflerden 10. Yıl” konulu fotoğraf yarışması düzenlenmiş ve 7 Haziran'daki Panel öncesinde, Tayyare Kültür Merkezi'nde fotoğraflarla ilgili sergi gerçekleştirilmiştir. Yarışmaya katılan ve dereceye giren üniversite öğrencilerine ödülleri takdim edilmiştir.

Bursa'nın UNESCO Dünya Miras Listesi'ndeki 10. Yılı Etkinlikleri

Neslihan Dostoğlu

Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa Alan Başkanlığı koordinatörlüğünde, Bursa'nın Dünya Mirası ilan edilmesinin 10. yıldönümü kapsamında, 7 Haziran 2024 tarihinde Bursa'da Tayyare Kültür Merkezi'nde “Bursa'nın UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde 10. Yılı: Farklı Deneyimler, Ortak Sorumluluklar Paneli” ile 8 Haziran 2024 tarihinde Cumalıkızık'ta “Uludağ'ın Beşbirliği: Bursa Kızık Köyleri Paneli” etkinliklerini gerçekleştirmiştir. Panele akademisyenler, yöneticiler, öğrenciler ve vatandaşlar katılım sağlamıştır.

Serginin ardından, moderatörlüğünü Prof. Dr. Can Binan'ın yaptığı, UNESCO Bursa Alan Başkanı Prof. Dr. Neslihan Dostoğlu, İstanbul Alan Başkanı Mustafa Tural, Nemrut Alan Başkanı Onur Yıldız ve Bergama Alan Başkanı Dr. Emre Ataberker'in konuşmacı olduğu panelde, deneyimlerini paylaşan konuşmacılar tarafından kendi alanları ile Türkiye genelindeki çalışmalarından örnekler sunulmuştur.

8 Haziran 2024 tarihinde ise, Cumalıkızık'ta "Uludağ'ın Beşibirliği: Bursa Kızık Köyleri" konulu panel gerçekleştirilmiştir. Moderatörlüğünü Tarihi Bursa Kızıklar Kültür, Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği Başkanı İzzet Güngör'ün yaptığı panelde, Bursa Alan Başkanı Prof. Dr. Neslihan Dostoğlu, Prof. Dr. Mefail Hızlı, Prof. Dr. Cevriye Mert ve Yüksek Şehir Plancısı Kentsel Koruma ve Planlama Uzmanı Aysun Ünal Ayas konuşmacı olarak yer almıştır.

Bursa ve Cumalıkızık'ta Kültürel Miras Panelleri Gerçekleştirildi

Mudanya'da Geçmişin İzlerinden Gelecek Hedeflerine: Beklentiler, Sorumluluklar

Kurtuluş Savaşı'nın askeri safhasının sona erdirildiği ve hukuki sürecin başladığı, Lozan Barış Antlaşması'nın zemininin hazırlandığı Mudanya Mütarekesi'nin çeşitli boyutlarıyla ele alındığı, kültürel miras ile ilgili değerlendirmelerin yapıldığı ve gelecekle ilgili öngörülerin tartışıldığı uluslararası sempozyumun açılış konuşmasını Harvard Üniversitesi Tarih Profesörü Cemal Kafadar yapmıştır.

Uluslararası Mudanya Mütarekesi ve Kültürel Miras Sempozyumu

Neslihan Dostoğlu

4-5 Ekim 2024 Uluslararası Mudanya Mütarekesi ve Kültürel Miras Sempozyumu

Mimarlık Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Neslihan DOSTOĞLU, UNESCO Bursa Alan Başkanı olarak Mudanya Mütarekesi'nin 102. yıldönümü münasebetiyle Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Mudanya Belediyesi, ÇEKÜL Vakfı ve Bursa Okulu işbirliğiyle 4-5 Ekim tarihlerinde Tirilye Kültür Merkezi / Mudanya'da gerçekleştirilen "Uluslararası Mudanya Mütarekesi ve Kültürel Miras Sempozyumu"nda "Mudanya'da Geçmişin İzlerinden Gelecek Hedeflerine: Beklentiler, Sorumluluklar" konulu sunumunu gerçekleştirmiştir.

İstanbul'un Tarihi Alanları Reaktif İzleme Misyonu

Umut Almaç, Koray Güler

UNESCO Dünya Miras Merkezi ve ICOMOS (Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi) 24-27 Haziran 2024 tarihleri arasında İstanbul'un Tarihi Alanları'nda reaktif izleme misyonu gerçekleştirmiştir. Riyad'da 2023 yılında gerçekleştirilen UNESCO Dünya Miras Komitesi Genişletilmiş 45. Oturumunda Türkiye, ortak reaktif izleme misyonuna davet edilmişti (<https://whc.unesco.org/en/decisions/8336/>).

İstanbul Tarihi Alan Başkanlığı'nın ev sahipliğini yaptığı toplantı ve ziyaretlerde Dünya Miras Merkezi direktörü Lazare Eloundou Assomo da misyon heyetinde bulunmuştur. Başkanlığın daveti ile ICOMOS Türkiye Milli Komitesi'ni temsilen Zeynep Ahunbay, Gülsün Tanyeli, Burçin Altınsay, Umut Almaç ve Koray Güler gözlemci sıfatıyla misyona katılmıştır.

İstanbul'un Tarihi Alanları'nda yürütülen projeler hakkında çeşitli kamu kurumlarınca sunumların yapıldığı ve alan gezileri ile yerinde incelemelerin yürütüldüğü reaktif izleme misyonunda Kara Surları, Yedikule Hisarı, Bâlâ Süleyman Ağa Külliyesi, Ayasofya, Kariye, Molla Zeyrek Camileri, Boukoleon Sarayı, Yedikule Gazhanesi, Kapalı Çarşı, Süleymaniye Bölgesi ve Yerebatan Sarnıcı ziyaret edilmiştir.

Yeni Delhi'de 2024 yılında gerçekleşen 46. Oturumda, İstanbul'un Tarihi Alanları'ndaki reaktif izleme misyonunda hazırlanan raporun Komite tarafından 2025 yılında gerçekleşecek 47. Oturumda inceleneceği ifade edilmiştir (<https://whc.unesco.org/en/decisions/8542>). Reaktif izleme misyonunun, UNESCO Dünya Miras Merkezi'ne sunulmadan 2018 yılında resmen kabul edilen İstanbul Tarihi Yarımada Yönetim Planı'nın güncellenmesi çalışmalarına ivme kazandırması beklenmektedir.

İstanbul'un Tarihi Alanlarında UNESCO ve ICOMOS Ortak İzleme Misyonu

Çalıştay-Kocaeli Kırsalı için Ortak Akıl Platformu

Elif Özlem Oral Aydın

Gebze Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Elif Özlem AYDIN yürütücülüğündeki YÖK Destekli “Kocaeli’nin Geleneksel Köy Yerleşimlerinin Çevre ve İklim Değişikliği Bakımından İrdelenmesi ve Sürdürülebilir Yönetimi” isimli ADEP projesi kapsamında Tavşancıl köyünde paydaşların katılımıyla “Kocaeli Kırsalı İçin Ortak Akıl Platformu” isimli çalıştay 14 Ekim 2024 tarihinde düzenlenmiştir.

Proje Başlığı: Kocaeli’nin Geleneksel Köy Yerleşimlerinin Çevre ve İklim Değişikliği Bakımından İrdelenmesi ve Sürdürülebilir Yönetimi

Başlangıç ve Bitiş Tarihi: 14.06.2024 – 14.06.2027

Proje Yürütücüsü: Prof. Dr. Elif Özlem AYDIN (iletişim e-postası: ozlemoral@gtu.edu.tr)

Araştırmacılar: Prof. Dr. Ferit ÇAKIR (GTÜ İnşaat Mühendisliği), Doç. Dr. Cahide AYDIN İPEKÇİ (GTÜ Mimarlık Bölümü), D. İbrahim TÜRKERİ (GTÜ Mimarlık Bölümü), Dr. Öğr. Ü. Meltem ÇELEN (GTÜ Yer ve Deniz Bilimleri Enstitüsü), Dr. Öğr. Ü. Umut ALMAÇ (İTÜ Mimarlık Bölümü), Öğr. Gör. Dr. Ersegün ERCİŞ (GTÜ Endüstriyel Tasarım Bölümü), Arş. Gör. Dr. Rabia BOVKIR (GTÜ Harita Mühendisliği), Arş. Gör. Şeyda ARSLAN ERCAN (GTÜ Mimarlık Bölümü), Arş. Gör. Merve Eylül ZORLU (GTÜ Mimarlık Bölümü), Arş. Gör. Gamze KAHRAMAN (GTÜ Mimarlık Bölümü), Ergin TURAN (Kastamonu Entegre Ağaç San)

Sardes ve Bin Tepe Lidya Tümülüsleri: Dünya Mirası Adaylık Programı Tamamlandı

Sardes ve Bin Tepe Lidya Tümülüsleri Dünya Mirası Misyonu

Nisa Semiz

Sardes ve Bin Tepe Lidya Tümülüsleri Dünya Mirası Misyonu programı 2-10 Eylül 2024 tarihlerinde Manisa’nın Salihli ilçesine bağlı Sart beldesinde yerinde gerçekleşti. T.C. Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü (KVMGM), Dünya Miras Alanları Şubesi tarafından düzenlenen ve tüm paydaşların yer aldığı geniş katılımlı program kapsamında toplantılar ve teknik incelemeler gerçekleştirildi. Programa, KVMGM’nin davetiyle, ICOMOS Türkiye gözlemcileri olarak Prof. Dr. Müjde Peker ve Doç. Dr. Nisa Semiz katıldı.

Türkiye’nin “Sardes ve Bin Tepe Lidya Tümülüsleri” başlıklı adaylık dosyasına konu alan, Marmara Gölü’nün güneyinde 10 bin hektarı aşan bir düzlüğe yayılan geniş bir peyzajın parçasıdır ve çevredeki köy ve kasaba ölçeğindeki yerleşimlerle etkileşim halindedir. Aday kültür varlığı iki

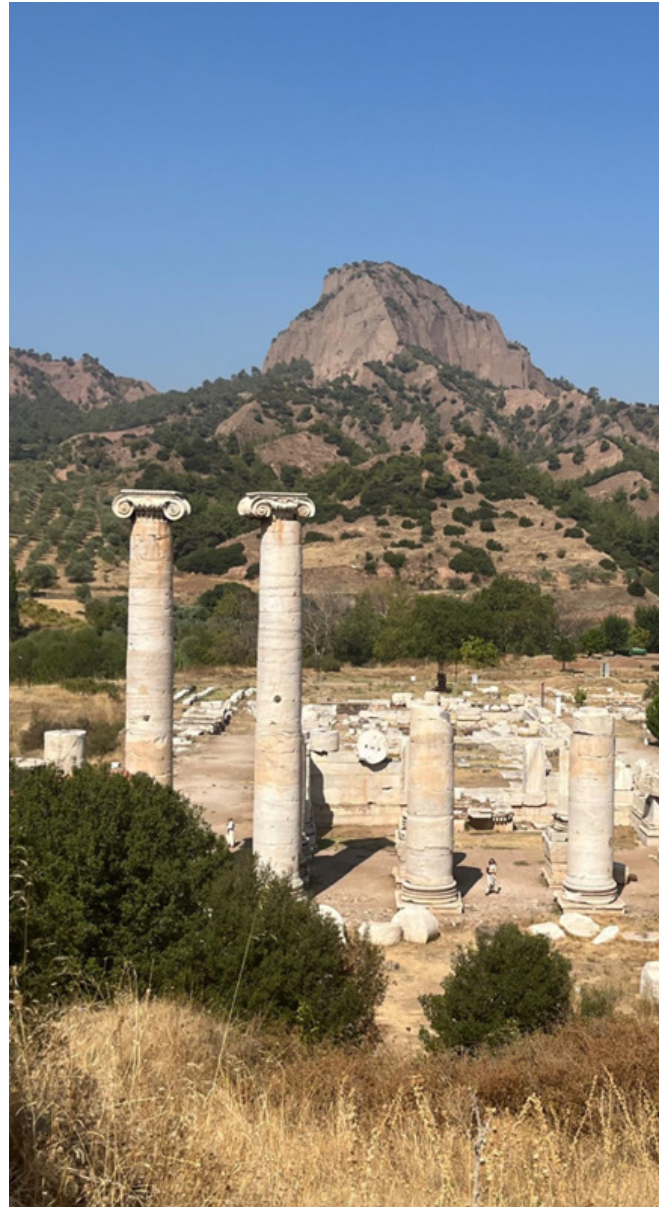
Sardes'te Kazı ve Koruma Çalışmaları Uzun Bir Geçmişe Dayanıyor

Daha önceki koruma ve restorasyon çalışmalarının bir kısmı güncel tekniklerle yenilenmiş, tehdit oluşturmayan bir kısmı ise alanın restorasyon tarihinin evrelerini sergilemek üzere bırakılmıştır. Yakın zamanda Lidya surları ve Sinagog üzerine kalıcı koruyucu çatılar inşa edilmiştir.

Alanın yönetimi için, öncelikle tüm bileşenlerin sınırları ve koruma dereceleri, ilgili Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurullarının kararları ile tanımlanmıştır. Oldukça geniş bir alanı kapsayan arkeolojik alanın izlenmesi ve gözetimi en temel konular arasında yer almaktadır. Sardes Antik Kenti ve Bin Tepe Lidya Tümülüsleri, Kalkınma Planlarında yerinde korunacak koruma alanları olarak belirlenmiştir. Yerleşimlerin yer aldığı ve tarım faaliyetlerinin sürdüğü bölgenin planlaması, çok geniş bir alanı kapsayan aday kültür varlığının yönetiminde önemli bir role sahiptir. Program kapsamında alanı oluşturan iki bileşen, tampon bölgeler de dahil tüm yönleriyle incelenmiş ve değerlendirilmeler yapılmıştır.

bileşenden oluşmaktadır. Birinci bileşen Lidya Krallığı'nın başkenti Sardes'in akropolünü, aşağı kenti, akropolün 3,5-4 km güney ve batısına uzanan surdışı yerleşimleri ve mezarlıkları içeren çevre peyzajını, ikinci bileşen ise Sardes'in 7-17 km kuzeyinde yer alan Bin Tepe tümülüs mezarlığını içermektedir. Alanın ve anıtların korunması, 1900'lerin başından bu yana devam eden kazılar kapsamında uzmanlar tarafından gerçekleştirilmiştir. Hamam-Gymnasium Kompleksi'nin 1960'lar ve 1970'lerdeki restorasyonu Türkiye'deki ilk büyük ölçekli anastylosis uygulaması olmuş ve daha sonraki restorasyonlar için bir model teşkil etmiştir. Kazı ve konservasyon çalışmalarının uzun geçmişi nedeniyle farklı ölçeklerde uygulamalar sunulmuştur.

KORDER (Koruma ve Restorasyon Uzmanları Derneği) Ankara'daki merkezinde düzenlediği üye buluşması ile yeni döneme merhaba dedi.

Özgün Özçakır

Koruma ve Restorasyon Uzmanları Dverneği (), 12 Ekim Cumartesi günü yeni sezona üye buluşması ile merhaba dedi. KORDER Genel Merkezi'nde düzenlenen etkinlikte, dernek üyeleri ve koruma alanında çalışan uzmanlar bir araya gelerek fikir alışverişinde bulundu. Türkiye'nin koruma gündeminin de değerlendirildiği buluşmada, KORDER'in 2024-2025 dönemine dair planlanan projeler, hedefler ve faaliyetler ele alındı. Ayrıca, koruma alanındaki güncel sorunlar, çözüm önerileri ve farklı uzmanlık alanlarının katkıları tartışıldı. Etkinlik hem iş birliğin güçlendirilmesi hem de koruma çalışmalarının geleceğine dair yeni perspektifler geliştirilmesi açısından önemli bir platform oluşturdu.

KORDER Üye Buluşmaları'nın KORDER Genel Merkezi'nde belirli aralıklar devam etmesi planlanmakta olup KORDER ile ilgili güncel duyurulara derneğin internet sitesinden (korder.org) ve sosyal medya hesaplarından ([instagram.com/korderg8](https://www.instagram.com/korderg8) ; x.com/korder1) ulaşabilirsiniz.

KORDER'den Gordion Gezisi: Koruma ve Restorasyona Yakın Bakış

KORDER (Koruma ve Restorasyon Uzmanları Derneği) Gordion Antik Kenti'ne düzenlediği gezi ile korumayla ilgilenen kişi ve kurumları bir araya getirdi.

Özgün Özçakır

Koruma ve Restorasyon Uzmanları Derneği (KORDER), 3 Kasım Pazar günü 2023 yılında Dünya Mirası Listesi'ne dahil edilen Gordion Antik Kenti'ne bir alan gezisi düzenledi. Gordion'un tarihini ve kültürel mirasını yerinde incelemek amacıyla organize edilen bu gezi, koruma ve restorasyon alanında çalışan uzmanları, akademisyenleri ve öğrenci üyeleri bir araya getirdi. KORDER üyeleri, alan gezisinde Gordion'un korunması ve restorasyon sürecinde karşılaşılan zorluklar ile ilgili bilgi edinme fırsatı yakaladılar. Gezi sırasında, antik kentin güncel durumunu değerlendiren sunumlarla alanın dün ve bugünü ile birlikte geleceğine yönelik stratejiler üzerine tartışmalar gerçekleştirildi. KORDER, bu tür gezilerle kültürel mirasın korunmasına yönelik farkındalığı artırmayı amaçlamakta ve üyeleri arasında bilgi paylaşımını teşvik etmeyi hedeflemekte olup gelecek aylarda alan gezilerini çeşitlendirerek devam ettirmeyi planlamaktadır.

Korumaya Adanmış İki Ömür: Emre Madran ve Cevat Erder Anısına

A. Güliz Bilgin Altınöz

ICOMOS Türkiye'nin kuruluşundan itibaren farklı dönemlerde Yönetim Kurulu ve Milli Komite üyesi olarak görev yapmış ve Türkiye'de koruma bilim ve uygulama alanına çok değerli katkıları olmuş olan değerli hocalarımız Emre Madran'ı ve Cevat Erder'i anma toplantısı 'Kültürel Mirasın Korunmasında Toplumsallık: Koruma Süreçlerine Halk Katılımı' temasıyla 26 Eylül 2024 tarihinde Kült Kavaklıdere | Ankara'da gerçekleştirildi.

Emre Madran ve Cevat Erder Anısına: Koruma ve Toplumsallık Paneli

Korumaya Adanmış İki Ömür:
Emre Madran ve Cevat Erder Anısına
Kültürel Mirasın
Korunmasında Toplumsallık:
Koruma Süreçlerine Halk Katılımı

DİMP | Demokrasi için Mimarlar Platformu, docomomo_Türkiye Ulusal Çalışma Grubu, ICOMOS Türkiye, KORDER | Koruma ve Restorasyon Uzmanları Derneği tarafından düzenlenen toplantının açılışında Madran ailesi adına Orçun Madran, Erder Ailesi adına Ferhan Erder konuşma yaptılar. Üyelerimizden T. Elvan Altan docomomo_Türkiye Ulusal Çalışma Grubu'nu, Özgün Özçakır KORDER'i, Yönetim Kurulu üyemiz A. Güliz Bilgin Altınöz de ICOMOS Türkiye'yi temsilen toplantının açılışında yer aldılar.

Toplantının ilk oturumunda üyelerimizden A. Güliz Bilgin Altınöz "Kent ve İnsan Hakkı Olarak Kültürel Mirasın Korunması Sürecinde Halk Katılımı" başlıklı tematik sunumu gerçekleştirdi.

'Halk Katılımı ve Kültürel Miras ile ilgili Deneyimler' başlıklı 2. oturumda ise üyelerimizden Fuat Gökçe "Emre Madran ve Cevat Erder'in Çalışmalarında Korumanın Toplumsallaşması Deneyimleri"; Nilüfer Baturayoglu Yöney "İstanbul Ataköy 1-11. Kısımların Koruma Süreçlerinde Sivil Toplum Örgütlenmesi"; Neriman Şahin Güçhan ve Pınar Aykaç Leidholm "Nesilleri Bağlayan Okul Yapıları: Ayvalık Okulu" başlıklı sunumlarını yaptılar.

Koruma ve mimarlık alanından çok sayıda uzmanın, akademisyenin ve öğrencilerin yanı sıra Ankara'lıların da katılımıyla gerçekleşen toplantı, temayla ilgili görüşlerin tartışılmasının ve Emre Madran ile Cevat Erder Hocalarımızla ilgili anıların paylaşılmasının ardından sona erdi.

ICOMOS Olağan Genel Kurulu, Ouro Preto/Belo Horizonte/ Minas Gerais/ Brezilya, 2024

Umut Almaç, Esra Ekşi Balcı

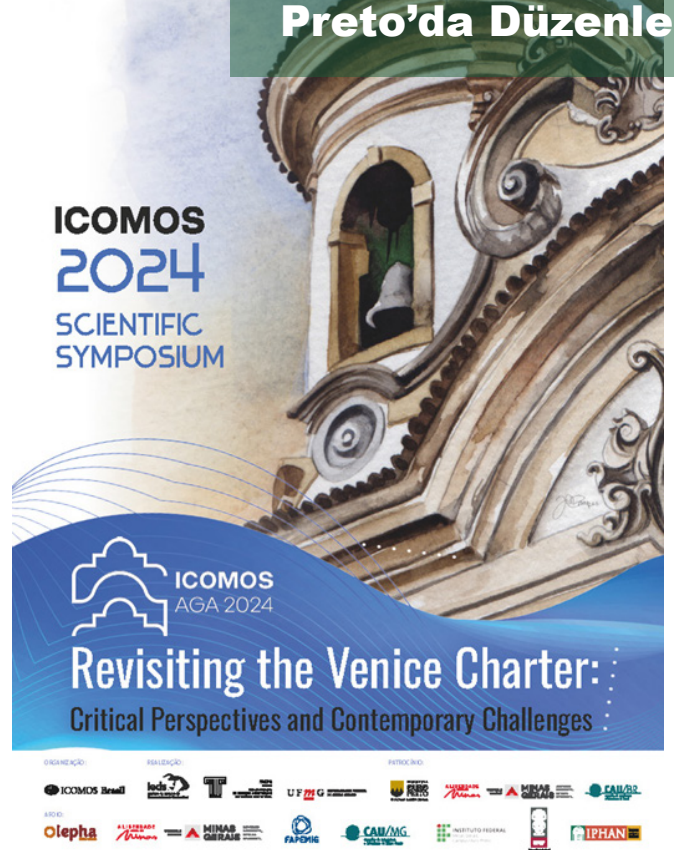
Brezilya'nın Dünya Miras Listesi'ne giren ilk tarihi alanı olan Ouro Preto'da (Kara Altın) 13 Kasım 2024 tarihinde ICOMOS Olağan Genel Kurulu ve 14-15 Kasım 2024 tarihlerinde "Venedik Tüzüğü'ne Yeniden Bakış: Kritik Perspektifler ve Güncel Zorluklar" başlıklı ICOMOS Bilimsel Sempozyumu düzenlenmiştir. Genel Kurul öncesinde, ICOMOS Danışma Kurulu, Ulusal ve Bilimsel Komite toplantıları da gerçekleştirilmiştir. 2024-2027 dönemi için Danışma Kurulu üyelerinin (ACO) seçimleri ICOMOS Danışma Kurulu (AdCom) toplantısından önce çevrimiçi olarak yapılmış ve Danışma Kurulu başkanlığına ICOMOS Avusturalya Milli Komitesi eski başkanı Kerime Danış getirilmiştir.

Genel Kurul gündemi ve çalışma belgelerine <https://www.icomos.org/en/component/tags/tag/aga2024> linkinden ulaşılabilir. Toplantının ilk dakikalarında 2024 yılı içinde kaybettiğimiz ve içlerinde Prof. Dr. Yüksel Dinçer'in de bulunduğu ICOMOS üyelerinin ailelerine, meslektaşlarına ve Ulusal Komitelerine başsağlığı mesajları

Ouro Preto, Brezilya, 2024.

ICOMOS Genel Kurulu Ouro Preto'da Düzenlendi

iletilmiştir. Genel Kurula, ICOMOS Türkiye Milli Komitesi'nden Umut ALMAÇ, Zeynep Gül ÜNAL, Mehmet ÜNAL, Esra EKŞİ BALCI ve Zeynep Ece ATABAY katılmıştır. Genel Kurul'da gündeme getirilen dört başlık; ICOMOS 2023 yılı bütçe hesaplarının tasdiki, 2025 yılı bütçe taslağı, 2025 yılı Olağan Genel Kurulu için Danışma Kurulu ve Seçim/Sayım üyelerinin görevlendirilmesi ve "Somut Olmayan Kültürel Miras Tüzüğü" toplantı sonrasında çevrimiçi olarak oylamaya sunulmuş ve kabul edilmiştir.

ICOMOS Bilimsel Sempozyumu, Venedik Tüzüğü'nün 60. yıl dönümü kutlanırken, beş temel alt tema ile Venedik Tüzüğü'nü çağdaş bir bağlamda kapsamlı bir şekilde yeniden değerlendirmeyi amaçlamıştır. Hibrit formatta ve çok sayıda paralel oturumlarla Ouro Preto Federal Üniversitesi Sanat ve Kongre Merkezi (UFOP) ile Minas Gerais Federal Eğitim, Bilim ve Teknoloji Enstitüsü Yerleşkesi'nde (IFMG) düzenlenen sempozyuma Türkiye'den önemli sayıda bilim insanı katkı sunmuştur.

TEHDİT ALTINDAKİ MİRAS

Kömürün Gölgesinde Yatağan ve Milas'ın Kültürel Peyzajı: Tehdit Altında Arkeolojik Miras

Yiğit Ozar

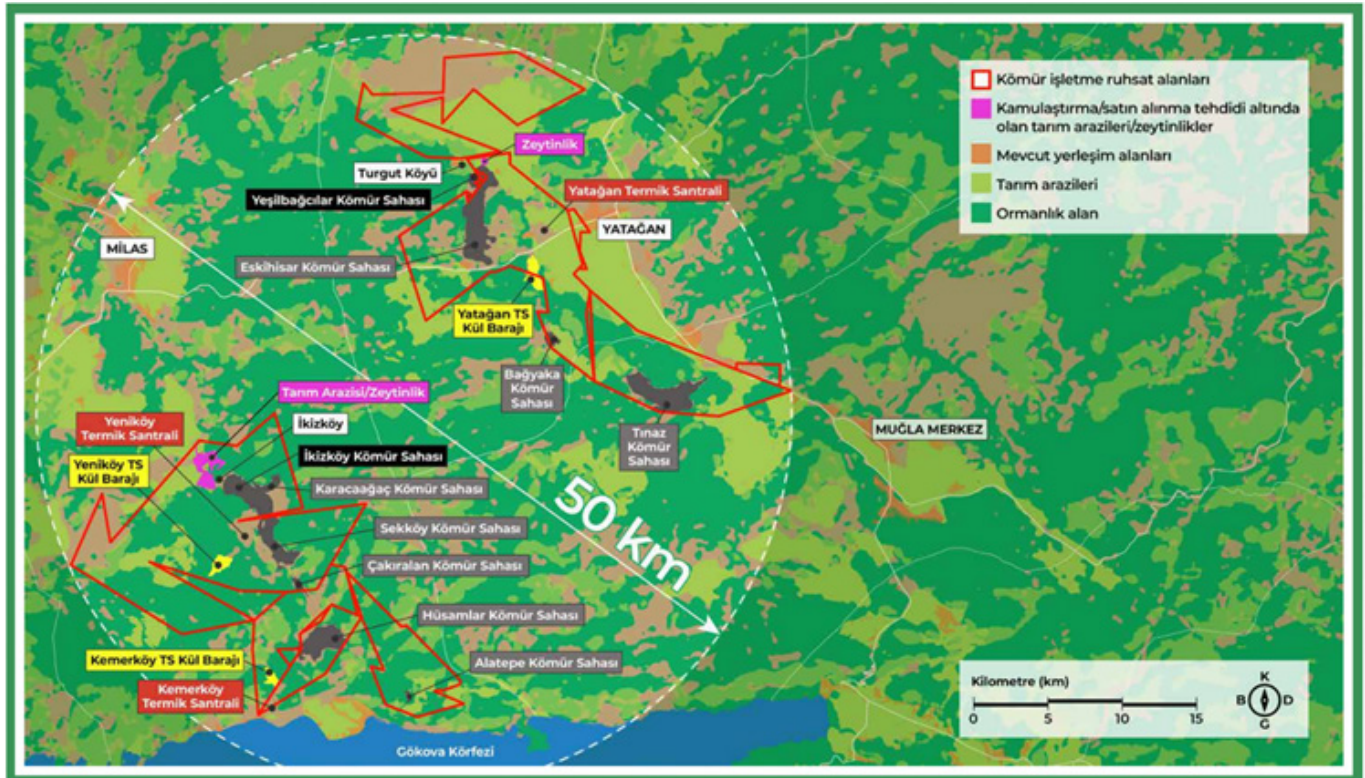
Yatağan ve Milas'ta kömür havzalarının tamamında MTA verilerine göre yaklaşık 750.214.000 ton kömür rezervi bulunmaktadır. [1] Bölgede Yatağan termik santralinin kurulması ile 1970'lerde başlayan kömür faaliyetleri ile 2018 yılı itibarıyla 5000 hektarlık arazide kömür çıkarılmıştır ve bu çalışmalar sonucunda Yatağan ve Milas'ta günümüze kadar 10 köy yerinden edilmiştir. [2] Bu faaliyetler, termik santrallerle birlikte hava kirliliği, su kirliliği ve azalması, topografya değişimi, orman ve zeytinlik alanlarının kaybı ve yerinde etmeler gibi çok boyutlu sosyal ve ekolojik sorunlara yol açmakta; ayrıca heyelan gibi doğal afetler ve iklim krizi ve halk sağlığı sorunlarını tetikleyen riskler doğurmaktadır. [3]

Muğla'da Kömür Madenciliği: Doğa ve Kültürel Miras Tehlikede

İkizköy - Işıkdere Arkeolojik Kazı Alanı Aralık 2021 (İklim Adaleti Koalisyonu 2023)

Tüm bu olumsuzlukların yanı sıra, bölgenin kültürel mirası da linyit işletmelerinden doğrudan etkilenmektedir. Bölgede linyit rezervlerinin yüzeye yakın konumu nedeniyle açık ocak işletme yöntemleri kullanılarak kömür çıkarılmaktadır. Yatağan Termik Enerji Üretim A.Ş.'nin 9 adet, Yeniköy ve Kemerköy Termik Santrallerine kömür sağlayan Yeniköy Linyit Maden İşletmesi'nin 6 adet ruhsat sahası bulunmaktadır [4]. Bu maden sahaları içinde Stratonikeia ve Lagina'nın

Kömür İşletme Ruhsat Alanları, harita ve grafik: Yasemin Sayıbaşı Akyüz (Uncu, 2023)

3. derece arkeolojik sit alanları, Stratonkeia ve Lagina arasındaki kutsal yol ve çevresindeki arkeolojik alanlar ile Keramos (Ören) antik kentinin kenti ile Akbelen Ormanı arasındaki arkeolojik alanlar da yer almaktadır.

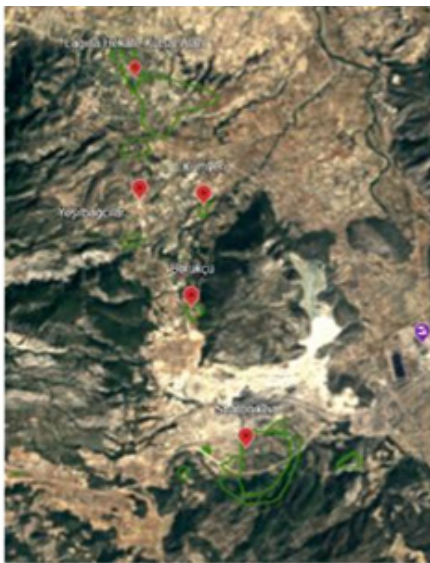
Dolayısıyla zengin kömür rezervlerine sahip bu havzadaki arkeolojik alanlarda çok sayıda “kurtarma kazısı” / “kamu yatırım alanları kazıları” yürütülmektedir. [5] Günümüzde Yeniköy – Kemerköy Linyit Sahalarındaki kazılar Milas Müze Müdürlüğü tarafından Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi bilimsel danışmanlığı ile sürdürülmektedir. [6]

Madensahalarındaki kömür çıkarma işlemleri öncesi yapılan arkeolojik çalışmalarla güneybatı Anadolu arkeolojisinde önemli kronolojik boşlukların doldurulmasına katkı sağlayacak veriler açığa çıkarılmaktadır. Kazı raporları; kurtarma kazıları ile, Karia bölgesi için İlk Tunç Çağından itibaren ölü gömme gelenekleri, mezar mimarisi, konut ve işlikler, kırsal yerleşim dokusu, materyal kültürü hakkında özgün verilere ulaşıldığını aktarmaktadır. [8] Kazılar sonucunda elde edilen taşınır buluntuların sergilenmesi için Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından oluşturulacak bir müzenin Termik Santral şirketleri tarafından destekleneceği bildirilmektedir. [9]

Yatağan ve Yeniköy Linyit İşletmeleri sahalarında arkeolojik miras (Sit alanları için 2018 yılı verisi kullanılmıştır).

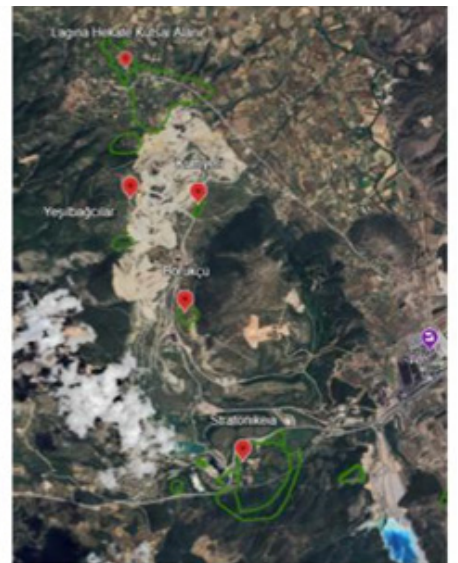
Ancak, kazıların ardından kömür çıkarma işlemlerinin başlaması ile bu arkeolojik alanların parçası olan doğal çevre alt üst olarak, bir anlamda haritadan silinmektedir. Stratonikeia ve Lagina Hekate Kutsal Alanı arasındaki yaklaşık 8 km’lik kutsal yolun parçası olduğu kültürel peyzajda kömür ocaklarının yıllar içindeki genişlemesiyle ortaya çıkan tahribat bunun en somut örneğidir. UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesinde (2015) yer alan Stratonikeia’nın kutsal yolu ve çevresindeki kırsal yerleşme, nekropol ve işlik alanları dışında kentin nekropol alanı da kömür ocaklarıyla tahrip edilmiştir. [10] Linyit işletmelerinin genişlemesinin neden olduğu tahribatın ölçeği “Google Earth” görüntüleri çarpıcı bir şekilde izlenebilmektedir.

1985

2016

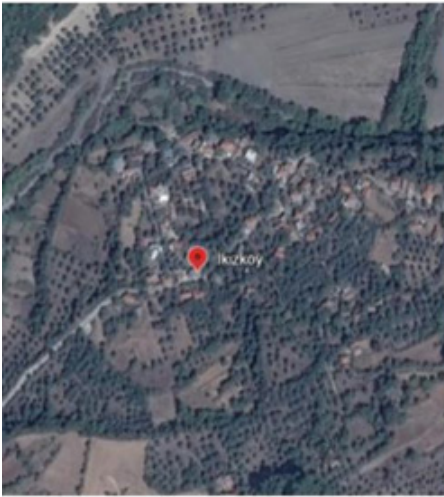

2023

Yatağan linyit madeni sahalarının yıllara göre genişlemesi ve arkeolojik sit alanları (Google Earth, 27.11.2024)

Yeniköy Kemerköy linyit işletmelerinde benzer şekilde arkeolojik alanlar yitilmektedir. Bu alanlarda arkeolojik varlıkların korunmasına için Muğla Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 30.09.2011 tarih ve 51 sayılı kararı dikkat çekmektedir. Bu karara göre Belentepe, Hüsamlar, Mengefe mevkilerinde "Kazı ve bilimsel belgeleme çalışmaları tamamlanan ancak yerinde korunması mümkün olmayan ve kaldırılması öngörülen, "dromos"lu oda mezarlar başta olmak üzere her tipten birer örneğin usulüne uygun olarak taşınması" uygun görülmüştür. [11] Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın verilerine göre 2017 yılı itibariyle 75 adet mezar, dört adet zeytinyağı işliği, iki adet konut tabanı Ören ilçesindeki "arkeopark" alanına taşınmıştır. [12]

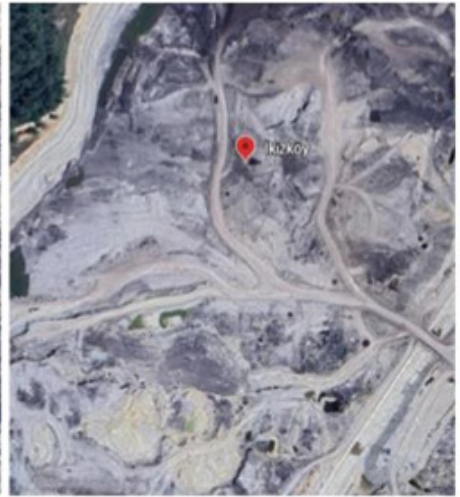
Dolayısıyla kömür çıkarma faaliyetlerine karşı arkeolojik alanlar için etkin ve bütünlük bir yerinde koruma stratejisi geliştirilememektedir. Kömürü örten katmanların kaldırarak kömürün üzerinin açılmasıyla kömür elde edilen bu maden faaliyetleri arkeolojik alanların parçası oldukları topografya ile birlikte ve çevresel ilişkileri ile korunmasını imkansız kılmaktadır. Muğla Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun taşınmaz kültür varlıklarına ilişkin aldığı "her tipten birer örneğin" taşınması kararı arkeolojik varlıkların üzerinde şekillendikleri coğrafyadan ayrılarak nesneleşmesine neden olduğu gibi, aynı zamanda taşındığı Ören - Keramos 3. derece arkeolojik sit alanındaki "arkeopark" alanının özgün arkeolojik katmanlarının üzerine eklenerek bir anlamda özgünlük kaybına neden olmaktadır.

2019

2020

2023

İkizköy kömür sahasının yıllara göre genişlemesiyle İkizköy ve arkeolojik kazı alanının kaybolması (Google Earth, 27.11.2024)

Sonuç olarak, bölgenin kültürel peyzajı; ekolojik, kültürel ve toplumsal bileşenleriyle birlikte bütünlük bir tehdit altında kalmaya devam etmektedir. Bu durum, yalnızca kurtarma kazıları gibi parçalı ve fiziksel müdahalelerle değiştirilemeyecek kadar karmaşıktır. Fosil yakıtlara dayalı enerji üretimi politikaları gözden geçirilmedikçe, termik santrallerin ve zengin kömür rezervlerinin bulunduğu bu bölgenin kültürel peyzaj niteliklerini kömüre rağmen bütünlük bir yaklaşımla korumak mümkün olmayacaktır. Bu bağlamda, mevcut durum, küresel iklim krizinde kültürel ve doğal mirasın karşı karşıya kaldığı risklerin dramatik bir örneği olarak değerlendirilebilir.

Milas Ören "Arkeopark" Alanı (Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü)

Yatağan ve Milas'ta Kömür Madenciliği: Arkeolojik Miras ve Peyzaj Tehdit Altında

Ören "Arkeopark" Alanına taşınmış mezar grubu (Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü)

Stratonikeia ile Lagina Arasındaki Kutsal Yol ve çevresinde bulunan yerleşmeler (Söğüt 2012)

[1] MTA. "Ülkemizin Önemli Kömür Sahaları ve Kaynak Miktarları". <https://www.mta.gov.tr/v3.0/arastirmalar/komur-arama-arastirmalari>, (Erişim Tarihi: 28.11.2024).

[2] Uncu, B. A. (2022). Çevre ve İklim Adaleti Çerçevesinde Yerinden Edilme: Kavramlar, Tartışmalar, Vakalar. Mekanda Adalet Derneği, İstanbul, https://mekandaadalet.org/wp-content/uploads/2023/01/MADrapor_yerindenedilme_o82022.pdf (Erişim tarihi: 25.11.2024).

[3] Uncu, B. A. (2023). Kömürün Ötesinde Milas Araştırma Raporu. KARDOK, Milas Kent Konseyi, CAN Europa, İklim İçin 350 Derneği. <https://caneurope.org/content/uploads/2023/05/Milas-beyond-Coal-Turkish.pdf>

[4] Yatağan Termik Santrali Maden Sahaları, <https://www.yatagantermik.com.tr/maden-sahalari> (Erişim tarihi 25.11.2024). Yeniköy Linyit Maden İşletmeleri. <https://ykenerji.com.tr/yenikoy-linyit-maden-isletmesi> (Erişim tarihi 25.11.2024)

[5] Kazı ve Yüzey Araştırmaları Faaliyetleri <https://kvmgm.ktb.gov.tr/TR-44150/kazi-ve-yuzey-arastirmalari-faaliyetleri.html> (Erişim tarihi 20.11.2024)

[6] Söğüt, B. (2012) "Börükçü 2003-2006 Yılları Kazıları". Ed.: B. Söğüt, From Stratonikeia to Lagina Festschrift in Honour of Ahmet Adil Tırpan, İstanbul, 553-586.

Yıllık kazı raporları Müze Çalışmaları ve Kurtarma Kazıları Sempozyumu bildiri kitaplarında yayınlanmıştır. <https://kvmgm.ktb.gov.tr/TR-44763/muze-calismalari-ve-kurtarma-kazilari-sempozyumu-yayinlari.html>

[7] İklim Adaleti Koalisyonu (2023). Rapor: 'Milas-İkizköy ve Akbelen Ormanında Arkeolojik Kazılarda Yok edilen Kültürel Miras'.

[8] Özbey, A.S.(2013). TKİ-GELİ-YLİ Kurtarma Kazıları 2011-2012 Yılı Çalışmaları, 22. Müze Çalışmaları ve Kurtarma Kazıları Sempozyumu, 35-55.

[9] <https://www.yatagantermik.com.tr/topluma-destek/tarihi-ve-kulturel-degerlere-saygi> (Erişim tarihi 26.11.2024).

[10] Söğüt, B. (2004). "Kömür, Dinamit ve Yeni Bir Yerleşim", İdol Dergisi 21, 24-31.

[11] Milas Ören Arkeopark Alanı. <http://www.kvmgm.gov.tr/yazdir?A860454B4FC66A7E214B49DDEEE48BCF> (Erişim tarihi 10.03.2023)

[12] Milas Ören Arkeopark Alanı ve Açık Hava Müzesi. <https://kvmgm.ktb.gov.tr/TR-192020/milas-oren-arkeopark-alani-acik-hava-muzesi.html> (Erişim tarihi 20.11.2023)

Yitirilen ve Tehdit Altındaki 20. Yüzyıl Mimarlık Mirasımız

ICOMOS Türkiye 20. Yüzyıl Mirası Ulusal

Bilimsel Komitesi, T. Elvan Altan,

Yıldız Salman

20. yüzyılın modern mimarlık mirasının korunması, 2000'li yılların başında Türkiye'nin koruma gündemi için oldukça yeni bir başlıktı. Türkiye mimarlık tarihi yazımında da yer almış olan "ikonik" yapılar gerek meslek çevreleri gerekse genel kamuoyu tarafından takdir görmekte olsa da modern mirasın etkin olarak korunmasını sağlayacak bir anlayış henüz yaygın değildi. 2002 yılında ICOMOS Dünya Anıtlar ve Sitler Günü temasının "20. Yüzyıl Mimarlık ve Endüstri Mirası" olarak belirlenmesi bu konuda önemli bir adımı oluşturmuş; aynı yıl kurulan docomomo_Türkiye'nin çabaları ve dönemin kültür varlıklarını koruma bölge kurullarında görev yapan konuya duyarlı akademisyen üyelerin girişim ve destekleriyle, o güne kadar "miras" olmaları konu bile edilmeyen konutlar, yönetim yapıları ve endüstri tesisleri tescillenerek yasal koruma statüsüne kavuşmuştur. Bununla birlikte, koruma yasamızda 20. yüzyıl mimarlığına ilişkin kapsamlı ve yoruma yer bırakmayan bir tanımın olmaması hem tescil süreçlerinde hem de tescillenen yapılara yaklaşım konusunda özellikle karar alma aşamasında çelişkili durumlar üretmektedir.

Bu çelişkilerin en çarpıcı ilk örneklerinden biri 2005 yılında dönemin Kültür ve Turizm Bakanı Atilla Koç'un TÜRSAB'a üye seyahat acenteleri temsilcileriyle yaptığı bir toplantıda, 1999 yılında tescillenmiş olan İstanbul Atatürk Kültür Merkezi'nin yıkılacağını belirterek, "İnşallah engel olanlar olmaz" şeklindeki temennilerini dile getirmesiydi (<https://arsiv.sabah.com.tr/2005/08/11/siy98.html>). Modern mirasa ilişkin bu olumsuz yaklaşıma karşın, aynı dönemde, yine tescilli olan Ankara'daki İller Bankası binasında Emre Madran danışmanlığında Kültür Bakanlığı bütçesi ile restorasyon uygulama sı yapılmaktaydı. Her ikisi de Türkiye modern mimarlığının önemli ürünleri olarak tescillenmiş olan bu iki yapı için

gündeme gelen taban tabana zıt yaklaşımlar, modern mirasın korunması ile ilgili tescile değer bulmamaktan başta depreme karşı dayanıksız olma gibi çeşitli gerekçelerle var olan tescili kolayca kaldırmaya ya da tescili kaldırmadan henüz hiçbir uygulaması gerçekleşmemiş olan ve yapıların belge değerini tümüyle ortadan kaldıran rekonstrüksiyon kararlarına uzanan olumsuz yasal süreçlere dikkat çekilmesini mecburi kılan örnekler oluşturuyor. Benzeri örnekler, sürdürülen koruma mücadelesine karşın yitirdiğimiz ya da tehdit altında olan yapılarla gündemimizde olmayı sürdürüyor. Ülke genelinde yaygın olan bu durum, günümüzde takip edilemeyecek kadar çok sayıda ve süreçlere müdahil olma çabalarını sonuçsuz bırakacak bir hızda gerçekleşmektedir. Son yıllarda, taşıdıkları modern miras değerleri açık olan yapı ve alanlar için yapılan tescil başvuruları bilimsel temeli olmayan ve tartışmaya açık gerekçeler ile reddedilmiş ve ardından yıkımlar gerçekleştirilmiştir. Kabul edilmeyen tescil başvuruları yanında tescilli olan çok sayıda 20. yüzyıl yapısının yine tartışmalı süreç ve gerekçeler ile tescillerinin düşürülmesi ve yapıların yıkılması, sadece modern mimarlık mirasına özgü bir sorun olmanın ötesinde koruma süreçlerinde karar mekanizmalarını tartışmayı gerekli kılmaktadır. Tescilli olduğu halde yıkılan yapılar için alınan rekonstrüksiyon kararları da şüphesiz bu tartışmanın en önemli başlıkları arasındadır.

ICOMOS Türkiye'nin 2013 tarihli Mimari Mirası Koruma Bildirgesi'nde belirtildiği üzere, "Mimari miras yenilenemez bir kaynaktır ve korunması kamu yararına. Bu nedenle mimari miras söz konusu olduğunda farklı mevzuat arasındaki çelişkiler mimari mirası yararına çözümlenmelidir." Bu çerçevede, 20. yüzyılın farklı açılardan modern mimari miras değeri taşıyan ancak özellikle deprem güvenliğinin sıkça yıkım ve rekonstrüksiyon gerekçesi olarak kullanıldığı yapı ve yerleşkelerinin korunması konusunun acilen ortak uzmanlık görüşü üretilmesi gereken bir konu olduğu açıktır.

Türkiye’de Modern Mimarlık Mirası: Koruma Mücadelesi ve Çelişkiler

1. KARŞIYAKA ATATÜRK, ANNESİ VE KADIN HAKLARI ANITI: Erkal Güngören ve Tamer Başoğlu, 1972-1973, İzmir. Tescil başvurusu reddedildi; 2015-2017 yıllarında yıkılarak yaklaşık 2,5 kat ölçekte yeniden yapıldı.

2. T. C. MERKEZ BANKASI ŞUBESİ: Şevki Vanlı ve Ersen Gömleksizsoğlu, 1967, Bursa. 1990 yılında tescillenmiş olan yapı, 2020 yılında rekonstrüksiyon kararı alınarak yıkıldı.

3. CEBECİ STADYUMU: Vahit Erhan, Yani Çırakoğlu, Hüseyin Baban, 1957, Ankara. 2014 yılında tescil talebi reddedildi; açılan dava sonucunda plan kararının iptal edilmesine rağmen 2021 yılında yıkılarak yerine Millet Bahçesi inşa edildi.

4. İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ: Özdemir Arnas, Altan Akı ve Erhan Demirok, 1967. Tescil başvurusu reddedildi; danışma kurulu’nun “yapının yıkılmaması” konusundaki tavsiyesine rağmen 2022 yılında yıkıldı.

5. FRANSIZ HASTANESİ: 1920'ler, Zonguldak. 2011 yılında verilen tescil kararının iptali için 2022 yılında yapılan başvuru reddedildi; Milli Eğitim Bakanlığı'nın kurul kararına itirazı sonucunda 2022 yılında yapının tescili kaldırıldı.

6. ANKARA TENİS KULÜBÜ: Reha Ortaçlı, 1954. Tescil başvurusu reddedildi; 2023 yılında yıkıldı.

7. TERCÜMAN GAZETESİ: Günay Çilingiroğlu ve Muhlis Tunca, 1974, İstanbul. 2010 yılında tescillendi, 2012'de tescilden düşürüldü; İstanbul Büyükşehir Belediyesi 2021'de yeniden tescil başvurusu yaptı, 2023'te yıkıldı.

8. 100. YIL ÇARŞISI: Semra Dikel, Orhan Dikel, 1964, Ankara. 2004 yılında Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından yıkılması planlanan yapı için yapılan tescil başvurusu reddedildi; 2019 yılında belediye yönetiminin değişmesiyle yıkım kararı iptal edildi ve 2022 yılında belediyenin açtığı yarışmaya rağmen yapılan anket sonucu alınan kararla 2023 yılında yıkıldı.

9. TOKAT VALİLİĞİ: Bayındırlık Bakanlığı Hükümet Konakları tip projesi, 1947. 1984 yılında yapılan tescil, "yapının özgün, sanatsal, tarihi, estetik açıdan herhangi bir özelliğinin olmadığı" gerekçesi ile 2023 yılında düşürüldü; yapı "Tokat'a yakışır bir valilik binası yapılması" için 2024 yılında yıkıldı.

10. ATAKÖY I-II. KISIMLAR: T. Emlak Kredi Bankası Baruthane Projesi Ofisi, Ertuğrul Menteşe, dan. Luigi Piccinato, 1957-1964, İstanbul. Benzer niteliklere sahip Levent I-IV. Kısımlar 2008 yılında Kentsel Sit Alanı olarak tescil edilmişken, Ataköy I-II. kısımlar için 2009 ve 2022 tarihlerinde yapılan iki tescil başvurusu da reddedildi; I. Kısımda yer alan F Blok tüm itiraz ve girişimlere karşın 2024 yılında yıkıldı.

11. BATUM APARTMANI: Zeki Sayar, 1939, İstanbul. Tescil başvurusu 2023 yılında reddedildi; yasal süreç devam ediyor, yıkım tehdidi altında.

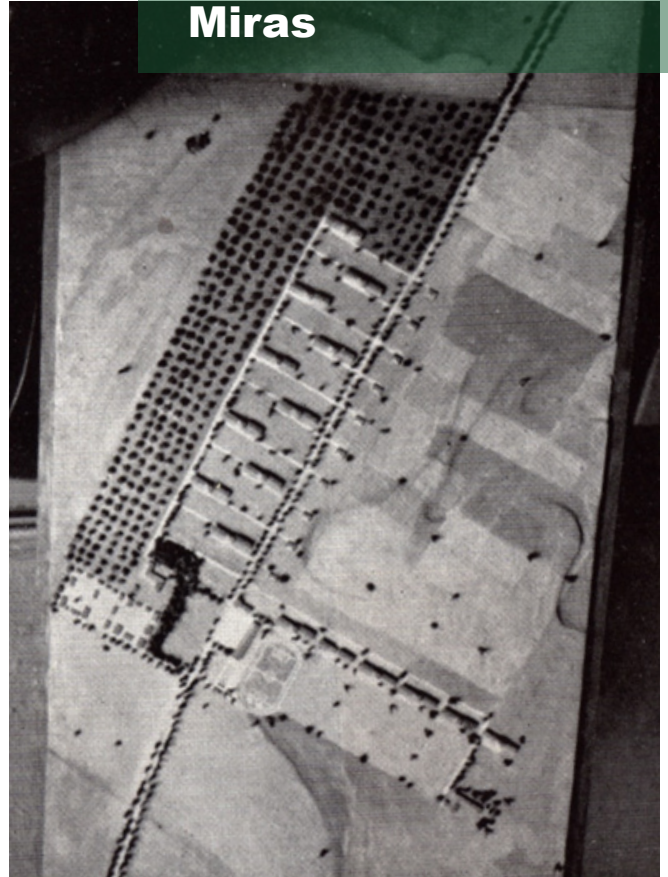
12. REKS SİNEMASI: Maruf Önal, 1961-62, İstanbul. Tescil başvurusu 2024 yılında reddedildi; yasal süreç devam ediyor, yıkım tehdidi altında.

Malatya Akçadağ Köy Enstitüsü Yerleşkesi

Figen Kıvılcım Çorakbaş

17 Nisan 1940 tarihinde yürürlüğe giren Köy Enstitüleri yasasıyla Türkiye'nin 21 farklı noktasında kurulan Köy Enstitüleri yerleşkeleri, Erken Cumhuriyet Dönemi'nde kırsalın eğitim, kültür, sağlık, mimarlık ve zirai faaliyetler açısından zenginleşmesini ve modernleşmesini hedefleyen özgün bir sistemin eşsiz kültürel mirasıdır. Hemen hemen tümü kısmi olarak da olsa kültür varlığı olarak tescilli olan bu yerleşkeler arasında bazıları ile ilgili belgeleme, koruma ve yeniden kullanma çalışmaları olduysa da hiçbirinin tam olarak tüm değerleriyle korunmadığını ifade etmek yanlış olmayacaktır. Bu çerçevede tüm Köy Enstitüsü yerleşkeleri bu bölümde tartışılabilir. Biz bu tartışmaya son zamanlarda gelişen deprem ve yangın felaketleri dolayısıyla büyük bir yıkıma sahne olmuş olan Malatya Akçadağ Köy Enstitüsü ile başlamak istedik. 14 diğer Köy Enstitüsü'nün projeleri gibi Malatya Akçadağ Köy Enstitüsü'nün projesi de ulusal mimari yarışma ile elde edilmiştir. Yarışmada birincilik ödülünü almış olan Asım Mutlu ve Ahsen Yapanar ekibi, Akçadağ Köy Enstitüsü yerleşkesinde yere ve iklime uygun bir yaklaşım üretirken taş malzemeyi çağdaş

Malatya Akçadağ Köy Enstitüsü: Korunmayı Bekleyen Bir Kültürel Miras

Malatya Akçadağ Köy Enstitüsü mimari proje yarışması birincilik ödülüne ait maket, Ahsen Yapanar ve Asım Mutlu (Maarif Vekilliği 1944).

Akçadağ Köy Enstitüsü Yerleşkesi, derslik ve lojman, 2018 (Fotoğraf: Çağla Ormanlar Ok, Tekben Arşivi).

olarak yorumlamışlardır. Aynı zamanda Mutlu ve Yapanar, mimari yarışma şartnamesinde istenen derslikler, atölyeler, hamam, revir, yemekhane ve ortak alan, çamaşırhane, lojmanlar ve yatakhaneler gibi yapılarla, kayısı bahçelerinin baskın olduğu tarım alanları, spor alanları ve meydanlar gibi çağdaş alanları içeren bir açık alan sistemini bağlamış, bunları sistematik bir mekansal örüntü oluşturacak şekilde akılcı bir yaklaşımla tasarlamıştır.

Malatya Akçadağ Köy Enstitüsü, öncelikle 1940 yılında Malatya'nın Akçadağ İlçesi yakınlarındaki Hamidiye Kışlası'nın "bakımsız ve harap" yapılarında eğitime başlamış, enstitünün demiryolu istasyonu yanındaki yeni yerine tam olarak taşınması 1942 yılını bulmuştur. Diğer enstitülerde de olduğu gibi, 1946 yılında Köy Enstitülerinin İlköğretmen Okullarına dönüştürülmesi sonucunda yerleşkenin kurulma süreci, yerleşkede eğitim devam edecek olmasına karşın, sekteye uğramıştır. Günümüzde bazıları kültür varlığı olarak tescilli olan, aslında tümünün bir sit alanı kapsamı ile beraber tescil edilmesinin uygun olacağını düşündüğümüz bu yapılar, önce 2015 yılında -Akçadağ Anadolu Öğretmen Lisesinin kapanmasıyla- işlevsiz kalmış, daha sonra Ağustos 2016'da büyük bir yangın sonucu büyük hasar almış, son olarak bölgede gerçekleşen Kahramanmaraş merkezli 2023 depremleriyle de zarar görmüştür. Buradaki en dikkat çekici nokta, yaklaşık olarak 2000 yılından bu yana bazıları tescilli olanbu yapıların korunması için günümüze

kadar hiçbir eylemin gerçekleştirilememiş olmasıdır. Bu durumda koruma ve yönetim eksikliğini de bu alandaki önemli bir tehdit olarak görmeliyiz. Malatya Akçadağ Enstitüsü için alanın kültürel miras değerlerini geleceğe taşıyacak koruma ve yeniden kullanım projeleri bir an önce hayata geçirilmelidir.

Akçadağ Köy Enstitüsü Yerleşkesi, derslik ve lojman, 2018 (Fotoğraf: Çağla Ormanlar Ok, Tekben Arşivi).

ÜYELERİMİZDEN: KORUMADA GÜNCEL KONULARLA İLGİLİ GÖRÜŞ YAZILARI

Türkiye’de Kültürel Miras Hakkı Kapsamında Bilgiye Erişim

Pınar Aykaç

Kültürel mirasa erişim kavramı, yalnızca kültürel mirasa fiziksel erişimi değil; aynı zamanda bu alanların korunması süreçlerine yönelik bilgilere, plan ve projelere, hukuki süreçlere ve tartışmalara erişimi de kapsar. Günümüzde birçok ülke, uluslararası kurum ve sivil toplum örgütü kültürel mirasa açık erişimi bir politika olarak benimsemeye başlamıştır. Türkiye’de de pek çok sivil toplum kuruluşu dijital ve açık erişim platformlarına ağırlık vererek, bilginin

yayılmasını sağlamaktadır. Ancak son yıllarda, kültürel miras alanında çalışan araştırmacılar, özellikle kamu kurumlarındaki bilgi ve belgelere erişimde ciddi zorluklar yaşamaktadır. Bu sorunlar yetki karmaşası, uzun ve karmaşık bürokratik süreçler, izin süreçlerinin tanımlı olmaması, kurum arşivlerinin yeterince sistematik olmaması şeklinde sıralanabilir. Özellikle kamu kurumlarının inisiyatifindeki kültürel miras alanlarını araştırmaya açması ve bünyelerindeki bilgi ve belgeleri araştırmacılara sunacak sistemler geliştirmesi, kültürel miras hakkının temelini oluşturan bilgiye erişimi sağlamanın ilk adımıdır. Kültürel mirasa yönelik bilgiye erişimi kolaylaştırmak, kültürel mirasın korunması konusunda toplumun daha geniş bir kesiminin katılımını sağlayacaktır.

20. Yüzyıl ve Cumhuriyet Dönemi Mimari Mirasının Korunması Yönünde Çabalar

Esra Kudde

İstanbul’un 39 ilçesinde yürütülen Kültür Varlıkları Envanteri projesinin çıkış noktası, her döneme ait kültür katmanını temsil eden, tescilli veya öneri varlıkları belgelemektir. Tür ve dönem çeşitliliği bakımından İstanbul, ülkemizin birinci sıradaki kentidir: Güncel durumda toplam sayısı 35.881’e ulaşan tescilli kültür varlıkları, 189 tür altında sınıflandırılır. Envanter Projesi, 2015 yılından bugüne kentin “bütün” dönemlerine ait kültür katmanlarını kapsayan, mekânsal veriyle arşiv araştırmalarını birleştiren, veri setini harita tabanlı bir yazılım aracılığıyla izleyen ilk ve tek projedir.

Envanter veri tabanının sunduğu önemli bir sonuç: Tescilli Cumhuriyet dönemi mimari eserlerinin (2303 adet), toplama göre oranının sadece %6,4

oluşudur. Cumhuriyet mirasının %65’i apartman ve işyeri kullanımlarına sahip sivil mimarlık örnekleridir; bunları, %11 oranıyla korugan, siper, tabya gibi savunma mirası öğeleri izler. Tescilli Cumhuriyet mirası kimliğiyle öne çıkan ilçelerin başında Şişli, Beyoğlu, Kadıköy ve Fatih gelir. Bununla birlikte, 20. yüzyıl -özellikle Cumhuriyet sonrası- yapılarından henüz tescilli olmayan, ancak tescile değer nitelikte olduğu tespit edilen “öneri”lerin, bütün tescil önerileri içindeki oranı %45’tir.

Tescillilerin oranı %6,4 iken, önerilerin oranının %45 seviyesinde olması; belirli bir döneme dair kimlik değerinin, günümüze kadar yok sayıldığı, tescile değer görülmediği, özgünlüğü ve bütünlüğü zedeleyecek her türlü müdahaleye karşı korunmasız olduğu anlamına gelir.

Çok katmanlı bir metropol olan İstanbul'un kimliği, Cumhuriyet sonrasında gelişen farklı mimari akım ve yaklaşımların da etkilerini de barındıran "bir bütün olarak değerlidir."

Eski Tercüman Gazetesi binası gibi tescil edil(e)meden yıkılan korunması gerekli yapılar nedeniyle, İBB Kültürel Miras Koruma Müdürlüğü tarafından son yıllarda bu konu özelinde çalışmaları yoğunlaştırmak ve araştırmaları derinleştirmek üzere bir süreç başlatıldı. Farklı uzmanlık alanlarından çalışma arkadaşlarımızın emek ve çabalarıyla, 20. yy ve özellikle Cumhuriyet sonrasına ait tescilli olmayan yapılar için bir yaklaşım ve yöntem belirlendi: Mimari nitelik, özgün tasarım, estetik, konfor, malzeme-yapım tekniği, strüktürel çözümler, konum, doku bütünlüğü, semt kimliğine katkısı gibi çok sayıda gerekçelerle "tescile değer" olduğu belirlenen yapılar veya yapı grupları, ayrıntılı araştırma raporları eşliğinde ilgili Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurullarına sunuluyor. Kamusal alandaki çağdaş sanat eserleri de bu yaklaşım kapsamında envanter çalışmalarımıza dahil ediliyor, sayısı 1026'ya ulaşan bu eserler, mimarlık-sanat-tasarım arakesitinde öneri süreçlerine önemli bir dayanak oluşturuyor. Konu özelinde bugüne kadar üretilen akademik araştırma/tez/yayınlar ile ulaşılabilen her türlü bilgi-belge değerlendirilerek öneri raporlarına ekleniyor. 2024 yılı içerisinde, konunun gündemde yer bulmasını sağlayan ve farklı çalışmaların yer alabileceği akademik tartışma ortamları sunan iki önemli etkinlik gerçekleştirildi: docomomo_tr komitesinin 23 Mayıs 2024 tarihli bilanço etkinliğinde ve TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükşehir Şubesi'nin 12 Haziran 2024 tarihli 'İstanbul'da Kentsel Dönüşüm ve Yitirilen Cumhuriyet Dönemi Mimarlık Mirası Sempozyumu'. Etkinliklerde, birimimizin bu dönem mirası hakkındaki tespitleri, çalışma ve çabaları ile öneri süreçlerinden örnekler paylaşıldı. Koruma sorunları ve çözüm önerileri üzerine değerlendirmeler yapıldı. Önerilerimizin yaklaşık %40'ı "korunması gerekli kültür varlığı" olarak tescil edildi. Çalışma konularımız arasında,

Cumhuriyet Dönemi Mimari Mirasının Korunmasına Yönelik Çalışmalar

SEMPOZYUM

İSTANBUL'DA KENTSEL DÖNÜŞÜM VE YİTİRİLEN CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIK MİRASI

12.06.2024
10.00-19.00

TMMOB Mimarlar Odası
İstanbul Büyükşehir Şubesi
Karaköy Binası

tmmob mimarlar odası
istanbul büyükşehir şubesi

İstanbul'da Kentsel Dönüşüm ve Yitirilen Cumhuriyet Dönemi Mimarlık Mirası Sempozyumu Poster (Görsel: TBMM Mimarlar Odası).

yaşadığı apartmanın tescili için birimimize başvuran ve bilgi-belge desteğinde bulunan yapı sahipleri veya kullanıcılarının talepleri de yer alıyor. Kentin kimliğinin önemli bir parçasını oluşturan 20.yy -özellikle Cumhuriyet sonrası- yapılarının korunması yönündeki ortak çabaların, bu döneme dair değer tanımlarının ve koruma bakışının genişlemesinde etkin olacağını umuyoruz.

ÜYELERİMİZDEN: PROJE / ARAŞTIRMA HABERLERİ

Phoenix Arkeoloji Projesi (PAP) 2024 Yılı Çalışmaları

Asil Yaman

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın resmi izinleriyle, Muğla ili Marmaris ilçesi Taşlıca köyü sınırlarında yer alan Phoenix antik kenti ve çevresinde, 2021 yılından itibaren, Penn Müzesi'nde görevli Dr. Öğr. Üyesi Asil Yaman başkanlığında arkeolojik yüzey araştırmaları yürütülmektedir. Bu çalışmalar, daha önce sistematik olarak araştırılmamış, çok katmanlı ve tehdit altındaki özgün kırsal arkeolojik mirasın bilimsel olarak araştırılması, belgelenmesi ve korunmasını amaçlamaktadır. Projenin dördüncü yılı saha çalışmaları, 2023 yılı Temmuz ve Ağustos aylarında gerçekleştirilmiştir.

Phoenix Arkeoloji Projesi (PAP) kapsamında yürütülen çalışmalarda, Arkaik Dönem'e tarihlenen surlarla çevrili Kaledağ Akropolü ve Kybele'ye adanmış kült alanı gibi yeni keşiflerin yanı sıra, Hellenistik Dönem'e tarihli zeytinyağı ışıkları ve çiftlikler belgelenmiştir. Saha çalışmaları kapsamında Taşlıca köyü içerisinde yakın zamana kadar ayakta kalmış yel değirmenleri ve köyün kuzeyinde Osmanlı Dönemi'ne ait Büğüş köyü kalıntıları da tespit edilmiştir. Yörede geçtiğimiz yıllarda tespit edilen Fenaket (Phoinikoudi) köyü kalıntılarına benzer nitelikteki yerleşim, yapılaşma gibi çeşitli nedenlerle tehdit altındadır. Bu özgün kültürel mirasın belgelenmesi ve korunması amacıyla ilgili kurumlarla işbirliği içinde çalışmalar sürdürülmektedir.

Yokuşbaşı'nda tespit edilen yel değirmeni (PAP Arşivi)

Phoenix Antik Kenti: Çok Katmanlı Mirası Korumaya Yönelik Çalışmalar

Phoenix Arkeoloji Projesi 2024 ekibi (PAP Arşivi)

Phoenix Arkeoloji Projesi 2024 ekibi (PAP Arşivi)

2024 yılında kurulan Tarihi Phoenix Arkeoloji Derneği (TPAD), antik Phoenix ve çevresindeki bilimsel araştırmaların desteklenmesi ve kültür varlıklarının korunması adına kamu yararına faaliyet gösteren bir sivil toplum kuruluşu olarak yörede önemli bir misyon üstlenmiştir. Bilimsel saha çalışmalarının Söktaş A.Ş ve Kayhan Ailesi ana sponsorluğunda, Muğla Valiliği ve Marmaris Ticaret Odası işbirliğiyle 2025 yılında da sürdürülmesi planlanmaktadır. Çalışmalara ait bülten, rapor ve diğer bilgiler için resmî web sitesi: www.phoenixprojesi.com

Osmanlı Döneminde Arnavutluk ve Türkiye’de Anıtsal ve Sivil Mimari Örneklerinde Duvar Resimlerinin Koruma Sorunları ve Koruma Yöntemleri Üzerine Bir Araştırma

Zeynep Uzun Aktaş

TÜBİTAK 1071 Programı, 2547 TÜBİTAK-NASRI (National Agency of Scientific Research and Innovation) arasındaki Bilimsel ve Teknolojik İş Birliği Protokolü çerçevesinde açılan ikili iş birliği çağrısı kapsamında “A Research on Conservation Problems and Preservation Methods of Wall Paintings in Monumental and Civil Architecture Examples in Albania and Turkey in the Ottoman Period” (“COPWAPAT”) (Osmanlı Döneminde Arnavutluk ve Türkiye’de Anıtsal ve Sivil Mimari Örneklerinde Duvar Resimlerinin Koruma Sorunları ve Koruma Yöntemleri Üzerine Bir Araştırma) başlıklı 122N334 no’lu 2 yıllık uluslararası proje 15 Nisan 2023 tarihinde başlamıştır.

17. Yüzyıl İzmir’inde Kayıp Mimari Mirasın Dijital Anlatısı: Somutlaştırılmış Öğrenme İçin Sürükleyici Sanal Gerçeklik Deneyimleri

Deniz Özkut

Prof. Dr. Deniz Özkut’un proje yürütücüsü olduğu TÜBİTAK 1001 projesinin ekibinde, koruma uzmanı mimarların yanı sıra sanat tarihçisi, dijital oyun tasarımcısı, peyzaj plancısı, şehri plancısı, yapay zeka ve veri mühendisi, veri değerlendirme uzmanı ve veri analisti ile biyomedikal mühendisi nörobilim uzmanı yer almaktadır.

Projenin iki temel yaklaşımı bulunmaktadır: Yapay zeka (YZ) destekli kayıp mimari mirasın dijital ortamda 3D temsiliyeti ve bu temsiliyet üzerinden üretilcek bir dijital oyunun sanal gerçeklik (Virtual Reality-VR) ve artırılmış gerçeklik (Augmented Reality-AR) teknolojileri ile ‘derin tarihsel öğrenme’ye katkıda

Projeye Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi’nden Prof. Dr. Aynur Çiftçi (yürütücü), Doç .Dr. Drahşan Uğuryol ve Arş .Gör. Zeynep Aktaş; University of New York, Tirana, Faculty of Engineering and Architecture’den Dr. Dorina Papa (yürütücü); Balkan Research Center - University of New York, Tirana’dan Doç. Dr. Lindita Khanari ve Y. Mimar Muharrem Deliu katılmaktadır.

Her iki ülkenin ortak kültürel mirasının bütüncül bir yaklaşımla gelecek kuşaklara korunarak aktarılmasına katkıda bulunmak ve yeni projelerin önünü açmanın hedeflendiği bu projede literatür ve arşiv taraması, saha araştırması, atölye uygulamaları ile anket çalışmaları yürütülmektedir. Proje kapsamında Eylül 2024 tarihine kadar Türkiye’de İstanbul, Bursa, Safranbolu, Arnavutluk’ta Tiran, Kruja ve Berat kentlerinde duvar resimlerinin görüldüğü seçili kültür varlığı yapılarında, dışarıdan gözleme dayalı tespitlerin yapıldığı teknik incelemeler yapılmıştır. Proje tamamlandığında gerçekleştirilen tüm çalışmaların sonuçlarından yola çıkılarak duvar resimlerinin koruma sorunları belirlenip, korumalarına yönelik öneriler getirilecektir.

bulunacak bir eğitim deneyimi yaratması. Projenin temel hedefi, kültürel devamlılığı ve sürdürülebilirliği desteklemek amacıyla tarih, kültür, teknoloji ve yapay zeka alanlarını birleştiren dinamik bir dijital ekosistem oluşturmaktır. Bu yenilikçi ekosistem, kültürel mirasa ilişkin farkındalığın artmasına katkıda bulunmayı, sözel ve sayısal bilimsel yöntemlerin bütünlük bilgisi üretmesini sağlamayı, tarih öğrenmeyi kolaylaştırmayı ve yeniden düşünmeyi amaçlamaktadır. Bu süreçler dijital çağda belgeleme, keşif, temsil ve etkileşim konularını kapsamaktadır. Bu çerçevede, kullanıcı davranışları, yeni bir bilgi katmanının oluşturulmasına aracılık edecek ve dijital ikiz, kullanıcı etkileşimleri ve tercihleri üzerinden zenginleştirilerek, mimari mirasın daha kapsamlı anlaşılmasına olanak sağlayacaktır. Bu amaçla, Avrupalı gezginlerin gravürleri, tarihi yolculuğu anlatmak için geleneksel bir araç olarak kullanılacaktır. Proje kapsamında örneklem olarak ele alınacak olan 17.yüzyıl İzmir’i, Sancak Kale ve çevresi ile, “dijital belgeleme”; ve “dijital temsil”i bir araya getirerek gravürlerin anlatılarını uyumlu bir şekilde dijitalle dönüştürmeyi ve 3D (kent/yerleşim/mimari) modeller üretilmesini amaçlayan bütüncül bir yaklaşımı benimsenmektedir.

Kültürel Miras ve Demokrasi Konferansı

Barış Altan

Almanya'da faaliyetlerini yürüten Kültürel Miras Teorisi ve Eğitimi Çalışma Grubu'nun (Arbeitskreis Theorie und Lehre der Denkmalpflege) yıllık konferansı kültürel miras ve demokrasi teması altında, 3-6 Ekim tarihlerinde Coventry'de düzenlendi. Konferans "kültürel miras ve kamu yararı", "kültürel miras profesyonelleri ve sivil toplum", "kültürel mirasın araçsallaştırılması" ve "kamu kurumları, kanunlar ve demokratik süreçler" başlıklı dört oturumda gerçekleştirildi. Cahide Tamer'in İstanbul'daki Bizans anıtlarında gerçekleştirdiği restorasyonlar üzerine bir doktora çalışması yürüten ve Cumhuriyet döneminde Bizans anıtlarına yönelik kurumsal ve politik yaklaşımlar üzerine çalışan üyemiz Barış Altan, konferansta Ayasofya'nın 1934'te müzeye ve 2020'de camiye dönüştürülmesi ile sonuçlanan kararları, alındıkları dönemdeki sosyal, kurumsal ve politik açılardan ele alan bir sunum gerçekleştirdi. İngiltere'de son yıllarda yürütülen "kültürel miras ve iyi olma hali

(esenlik)" (heritage and well-being) temalı akademik araştırmaların sonuçlarını tartışan sunumlar oldukça ilgi çekiciydi. Araştırmalar, bu konunun ülkelerin sağlık sistemlerine olumlu katkılarının olabileceğini ortaya koymuş durumda.

Konferansın önemli bir özelliği de eğitimlerini ve uzmanlıklarını barış inşası, çatışma çözümlemesi ve uzlaşma alanlarında almış olan sosyal bilimciler tarafından kültürel miras alanında yürütülen çalışmaların sunulmasıydı. Avrupa'da giderek yükselen sağ eğilimlerin kültürel mirasın korunmasını ve yönetilmesini önümüzdeki dönemde nasıl etkileyeceği de çeşitli sunumlarla tartışıldı. Sağ eğilimlerin yönetimlerde söz sahibi olmalarının ülkelerin genel koruma politikalarından, yerel düzeyde örgütlü kamu kurumlarının karar alma mekanizmalarına kadar etkisi olabileceği ve bu gidişat karşısında, özellikle Almanya gibi zorlu (tartışmalı) mirasa sahip ülkelerde nasıl tedbirler alınabileceği de tartışıldı. Çalışma grubunun 2025 yılındaki yıllık konferansı "koruma ve tasarım" teması altında Ekim ayının başında Cottbus'ta düzenlenecek.

Kocaeli'nin Geleneksel Köy Yerleşimlerinin Çevre ve İklim Değişikliği Bakımından İrdelenmesi ve Sürdürülebilir Yönetimi

Elif Özlem Oral Aydın

GTÜ Mimarlık Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Elif Özlem AYDIN yürütücülüğündeki "Kocaeli'nin Geleneksel Köy Yerleşimlerinin Çevre ve İklim Değişikliği Bakımından İrdelenmesi ve Sürdürülebilir Yönetimi" isimli ADEP projesinin Kocaeli Kırsalı İçin Ortak Akıl Platformu Çalıştayı 14 Ekim 2024 tarihinde 1994 yılında Kentsel Sit Alanı ilan edilen doku bütünlüğü korunan Tavşancıl'da gerçekleştirildi. Çalıştaya Dilovası Kaymakamı Dr. Metin KUBİLAY, Dilovası Belediye Başkanı Ramazan ÖMEROĞLU, Kocaeli İl Kültür ve Turizm Müdürü Fatih TAŞDELEN, Kocaeli Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürü Eda KARACA, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi

Tavşancıl'da Kırsal Miras İçin Ortak Akıl Çalıştayı Düzenlendi

Tarihi Mekanlar ve Kent Estetiği Şube Müdürü Volkan ŞENEL, Tavşancıl Mahalle Muhtarı Kenan KELEŞ, GTÜ Mimarlık Fakültesi öğretim üye ve elemanları, lisans ve lisansüstü öğrencileriyle Tavşancıl halkı katılım göstermiştir. Prof. Dr. Elif Özlem AYDIN'ın "Tavşancıl Tarihi Doku, Mimari Koruma ve Yaşatma Önerileri", Doç. Dr. İbrahim TÜRKERİ'nin "Tavşancıl Üzerine Bağlam Yaklaşımları", Arş. Gör. Şeyda ARSLAN ERCAN'ın

“Kocaeli İlinde Kırsal Mirası Geleceğe Aktarma Çabaları”, Öğretim Görevlisi Dr. Ersegün ERCİŞ’in “Zanaatkâr ve Tasarımcı Arasındaki İş Birliğinin Bölgesel Kalkınmaya Etkisi” ve Volkan ŞENEL’in “Manav Evi”nin Tarihi ve Mimari Özellikleri ‘Kocaeli Örneği’ isimli konuşmaları gerçekleştirilmiştir. Geleneksel mancarlı pidenin ikram edildiği çalıştayın öğleden sonraki oturumunda çevresel, sosyal ve ekonomik bağlamlarda Kocaeli kırsalının mevcut

durumu, Kocaeli kırsalına yönelik fırsatlar ve tehditler, Kocaeli kırsalını korumak, kırsal mirasın ve bilginin sürdürülebilirliğinin ekonomi, kültür ve yönetim bağlamında değerlendirilmesi, kırsal miras-mekân ilişkisinin değerlendirilmesi, kırsal mirasın sürdürülebilirliği ve çözüm önerileri gibi konu başlıkları etrafında “fikir paylaşımları” ve geleneksel yapı ziyaretleri yapılmıştır.

ICOMOS Uluslararası Eğitim Komitesi (CIF) tarafından 4-6 Kasım 2024 tarihleri arasında Venedik’te düzenlenen, “Peace and War: Educating for Conservation or for Reconstruction?” başlıklı sempozyum

Nurdan Kuban

4 Kasım 2024 Pazartesi günü Ca’ Foscari Üniversitesi Mario Baratto Salonu’nda açılış konuşmalarının ardından gün boyu sunumlar gerçekleşmiştir. İlk sunumlar, 2020 yılından bu yana Genel Sekreterliği’ni yapmakta olduğum ICOMOS Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi Uluslararası Eğitim Komitesi’nin çalışmalarına odaklanmıştır. 40. Yılı kutlayan komitenin geçmişte ve günümüzde gerçekleştirdiği çalışmalar aktarılmıştır. Bunu takip eden sunumlar ise dünyanın farklı coğrafyalarından ve kültürlerinden koruma ve restorasyon yaklaşım ve uygulamalarını ele almıştır.

Aynı gün saat 15:45’te başlayan ve moderatörlüğünü yaptığım Yuvarlak Masa oturumunda, sempozyumda sunum yapan konuşmacılar, uzmanlar ve etkinliğe katılan öğrencilerin katkılarıyla, koruma ve restorasyon eğitimlerinin kuramla ilişkisi (Venedik Tüzüğü’nün 60. Yılı dolayısıyla), çağdaş gereksinimlerle bağlantısı ve konuya dair uluslararası işbirlikleri tartışılmıştır.

4 Kasım 2024 günü akşamı ICOMOS Uluslararası Eğitim Komitesi (CIF)’nin 40. Yıl kutlama töreni gerçekleştirilmiştir. 5 Kasım 2024 tarihinde Venedik’teki tarihi ve güncel koruma / restorasyon uygulamalarının incelendiği bir teknik gezi düzenlenmiştir. 6 Kasım 2024 tarihinde Venedik Lagünü su seviyesindeki yükselmenin tarihi anıtlara zarar vermesinin önlenmesi amacıyla geliştirilmiş olan MOSE projesi incelenmiş ve ardından UNESCO Venedik Ofisi ziyaret edilerek UNESCO’nun Kültür ve Eğitim Birimleri’nin güncel çalışmaları ile ilgili bilgi edinilmiştir. 6 Kasım 2024 tarihinde saat 17:00-18:30 saatleri arasında ICOMOS CIF 2024 Yıllık Genel Kurul Toplantısı yapılmış, komitenin bir yıllık süreci (2024) üyelerle birlikte gözden geçirilmiş, 2025 yılı için öngörüler ve projeler değerlendirilmiştir. ICOMOS CIF güncel olarak iki temel proje üzerinde çalışmalarını sürdürmektedir. İlk proje, dünyanın farklı kültürlerinde ve coğrafyalarında devam etmekte olan ve koruma eğitimine odaklanan eğitim girişimlerini belirlemek ve haritalandırmak konusuna odaklanmaktadır. Farklı düzeylerde ve farklı hedef kitlelere yönelik tüm eğitim girişimlerinin ele alınması hedeflendiğinden dolayı, mevcut durumda, komite henüz çalışmaya ilişkin bir yaklaşım ve metodoloji geliştirmek aşamasındadır. İkinci temel proje ise korumaya ilişkin bir terminoloji çalışmasını içermektedir. Zaman içinde ve farklı kültürlerde çeşitlenen koruma terimlerinin ele alınacağı bu çalışmada, karşılıklı etkileşime dayalı dijital bir platform oluşturularak, gelişmeye ve güncellemeye açık bir bilgi paylaşım ortamı sağlanmaya çalışılmaktadır.